

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Articvlvs VIII. Vtrum vnio Verbi Incarnati sit idem quod assumptio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)

li. Vltima est quis sit assumptionis terminus à quo?

Responsiones ad argumenta declarant optimè Caietan. Med. & Suar. ad quos lectorem remittimus.

Quid sit Incarnatio, quam S. D. in responsione ad tertium distinguit ab vnione & assumptione, declarat Suar. disp. 8.

ARTICVLVS VIII.

Vtrum vnio Verbi Incarnati sit idem quod assumptio.

AD octauum sic proceditur. Videtur quod idem sit vnio, quod assumptio. Relationes enim sicut, & motus specificantur secundum terminum. Sed idem est terminus assumptionis, & vnionis, scilicet diuina hypostasis. Ergo videtur, quod non differant vnio, & assumptio.

Præterea, In mysterio Incarnationis idem videtur esse vnien, & assumens, vnitum, & assumptum. Sed vnio, & assumptio videntur sequi actionem, & passionem vnientis, & vniti, vel assumentis, & assumpti. Ergo videtur idem esse vnio quod assumptio.

Præterea, Damasc. dicit in 3. lib. Aliud est vnio, aliud incarnatio: nam vnio solam demonstrat copulationem: ad quem autem facta est non adhuc: humanatio autem, & incarnatio determinat, ad quem sit facta copulatio. Sed similiter assumptio non determinat, ad quem facta sit copulatio. Ergo videtur vnio idem esse, quod assumptio.

Sed contra est, quod diuina natura dicitur vnita, non autem assumpta.

Respondetur dicendum, quod sicut dictum est, vnio importat relationem quandam diuinae naturae, & humanae secundum quod conueniunt in vna persona. Omnis autem relatio, quae incipit esse ex tempore, ex aliqua mutatione causatur. Mutatio autem consistit in actione, & passione.

Sic ergo dicendum est, quod prima, & principalis differentia inter assumptionem, & vnionem est, quod vnio importat ipsam relationem: assumptio autem actionem, secundum quam dicitur aliquis assumens: vel passionem, secundum quam dicitur aliquid assumptum.

Ex hac autem differentia accipitur secundò alia differentia: nam assumptio dicitur sicut in fieri, vnio autem sicut in facto esse: & idem vnien dicitur esse vnitum, assumens autem non dicitur esse assumptum. Natura enim humana significatur, vt in termino assumptionis ad hypostasis diuinam, per hoc quod dicitur homo. Vnde verè dicimus, quod filius Dei, qui est vnien sibi humanam naturam, est homo. Sed humana natura in se considerata, id est in abstracto, significatur vt assumpta: non autem dicimus, quod filius Dei sit humana natura.

Ex eadem etiam sequitur tertia differentia, quod relatio præcipuè aquiparantia non magis se habet ad vnum extremum, quam ad aliud, actio autem, & passio diuersimodè se habet ad agens, & patiens, & ad diuersos terminos. Et idem assumptio determinat à quo, & ad quem: dicitur enim assumptio quasi ab alio ad se sumptio. Vnio autem nihil horum determinat: vnde indifferetèr dicitur, quod humana natura est vnita diuina, & conuerso. Non autem dicitur diuina natura assumpta ab humana, sed conuerso: quia humana natura adiuncta est ad personam diuinam, vt scilicet persona diuina in humana natura subsistat.

Ad primum ergo dicendum, quod vnio, & assumptio non eodem modo se habent ad terminum, sed diuersimodè: sicut dictum est.

Ad secundum dicendum, quod vnien & assumens non omnino sunt idem: nam omnis persona assumens est vnien, non autem conuerso. Nam persona Patris vnuit naturam humanam Filio, non autem sibi: & idem dicitur vnien, non assumens, quasi ad se sumens. Persona autem Filij, quæ sibi humanam naturam vnuit, est vnien, & assumens. Et similiter non est idem vnitum assumptum: nam diuina natura dicitur vnita, & non assumpta.

Ad tertium dicendum, quod assumptio determinat, cui facta est copulatio ex parte assumentis, in quantum assumptio dicitur quasi ad se sumptio: sed incarnatio, & humanatio ex parte assumpti, quod est caro, vel natura humana. Et idem assumptio differt ratione, & ab vnione, & ab incarnatione, seu humanatione.

Sensus quaest.

SCOPVM præsentis quaestio declarat accuratè Suar. in Comm. terminos autem eius explicat Caiet. quorum etiam significatio fiet ex dicendis apertior.

Forma Textus.

CONCLUSIO est: Vnio differt ab assumptione tripliciter. Probatur afferendo & explicando, primam differentiam; & ex ea duas alias artificiosè deducendo. Differt igitur vnio ab assumptione, primò, quia vnio importat relationem quandam diuinæ naturæ, & humanæ, secundum quod conueniunt in vna persona; assumptio autem importat actionem, secundum quam aliquis dicitur assumens; vel passionem secundum quam dicitur aliquid assumptum. Prima pars patet ex articulo præcedente; Secunda verò probatur; quia omnis relatio, quæ incipit esse ex tempore, ex aliqua mutatione causatur, quæ mutatio consistit in actione & passione; ergo prima differentia inter vnionem & assumptionem est quod vnio importat ipsam relationem; assumptio autem, &c. Consequentia relinquitur vt euident, & meritò; quia, cum duo sint in hoc mysterio, scilicet relatio vnionis, & eius causa, scilicet actio personæ assumentis, & passio naturæ assumptæ & vnio significet relationem vnionis; consequens est, vt assumptio significet actionem, quæ persona dicitur assumens, vel passionem quæ natura humana dicitur assumpta. Secunda differentia ex prima sequens est, quod assumptio dicitur sicut in fieri, vnio autem sicut in facto esse: Probatur à posteriori; quia vnien dicitur esse vnitum; assumens autem non dicitur esse assumptum, id est, vnitum prædicatur de vniente, dicendo hoc est illud: assumptum autem non ita prædicatur de assumente; ergo. Probatur antecedens simul & consequentia; quoniam idem dicimus, quod Filius Dei, qui est vnien sibi humanam naturam, est homo; quia per hoc quod dicitur homo significatur humana natura vt in termino assumptionis; ac proinde in facto esse; non autem dicimus, quod filius Dei sit humana natura, quia natura humana in se considerata, id est in abstracto significatur vt assumpta, id est, vt quæ assumitur; ac per hoc, vt in fieri. Vel sic probari potest idem antecedens & consequentia: Differunt in mysterio Incarnationis homo, & humana natura: quod homo significat naturam humanam, vt in termino assumptionis; ac proinde in facto esse; natura verò humana significat naturam humanam, vt quæ assumitur, ac per hoc vt in fieri; dicimus autem, quod vnien, scilicet Filius Dei, est homo;

non verò dicimus, quòd idem assumens, sit natura humana: ergò. *Tertia differentia* sequens ex prima est; quòd assumptio determinat terminum à quo, & ad quem; vnio autem nihil horum determinat. Probatur primò, quòd sequatur ex prima; quia relatio; præcipuè æquiparatiæ, non magis se habet ad vnum extremum, quàm ad aliud; actio autem & passio diuersimodè se habet ad agens & patiens, & ad diuersos terminos. Secundo manifestatur eadem differentia ex nominis ethimologia; quia assumptio dicitur, quasi ab alio ad se sumptio. Tertiò manifestatur à signo; quia indifferenter dicitur quòd humana natura est vnita diuinæ, & è conuerso; non autem dicitur diuina natura assumpta ab humana, sed è conuerso; quia humana natura adiuncta est ad personalitatem diuinam, vt scilicet persona diuina in humana natura subsistat.

Expositio Textus.

TEXTVM huius articuli declarabunt quatuor dubitationes, & tres controuersie cum Caietano, & alijs exppositoribus examinanda.

1. Dubitat. De prima differentia vnionis & assumptionis.

PRIMA differentia inter vnionem & assumptionem (ait S. D.) est, quòd vnio importat relationem, assumptio autem actionem vel passionem, secundum quam dicitur aliquid assumptum: *circa quam dubium* excitat Caietanus; quia non solum assumptio, sed etiam vnio significat actionem; quòd etiam innuit S. D. in textu dicens: vnienis dicitur esse vnitum, & filius est vnienis sibi naturam humanam, & in responsione ad secundum: persona (inquit) patris vnuit naturam humanam filio. Deinde vnire naturam humanam filio commune est Patri & Filio & Spiritui sancto; ergò est agere. Postremò vnienis est agens; igitur vnire est agere. *Cui dubitatio breuiter*, ac dilucidè secundum mentem Caiet. respondendo, *præmitto primò*, dictionem hanc, vnio, dupliciter sumi posse: vno modo, prout nomen est, quòd declinatur, hæc vnio, vnionis; alio modo, vt est Verbum, quòd declinatur, vnio, vnienis, vnui, vnitum, & ita significat actionem vnienendi in actu exercito, & rursus vt nomen dupliciter sumi potest: vno modo, prout significat præcisè relationem, quæ est inter extrema vnita; alio modo prout significat actionem vnienendi, quam etiam importat hoc nomen vnitio. *Secundo præmitto* in mysterio Incarnationis (quantum attinet ad propositum) duo tantum inueniri: alterum est actio & passio, secundum quam mutatio fit ab assumente in assumpta natura; alterum est relatio vnionis consequens dictam mutationem. *Tertiò præmitto* comparisonem & distinctionem duorum, quorum vnum includit alterum, & addit, attendendam esse penes id, quòd vnum addit super alterum; ex quo addito suam habet propriam rationem formalem & differentiam, per quam ab eo distinguitur.

Quibus præmissis; dico primò actionem illam & mutationem in humana natura, quam nomen assumptionis importat, eandem etiam per vocem illam, vnio, quatenus verbum est, & prout nomen est, secundò modo sumptum significari; quamuis diuerso modo: Nam assumptio actionem & passionem formaliter explicat, quæ in Incarnatione reperitur: assumptio enim actiue sumpta actio est, quæ metaphysicè sumpta idem est, quòd substantia Dei: physicè verò accepta mutatio est, prout à Deo mouente est: at passiue sumpta mutatio est humanæ naturæ ad Verbi

A personalitatem eleuatæ. Vnio verò tam vt verbum, quàm vt nomen, est idem significans quòd vnitio, actionem illam eandem significat quasi materialiter; relationem autem formaliter; quia significat actionem vt terminatur ad relationem: vnire enim est vnionem facere: & vnio, prout idem est, quòd vnitio, est actio vnionis factiua; his itaque vocibus duo significantur: alterum quasi materialiter; scilicet actio, quæ nomine assumptionis formaliter significatur, & alterum formaliter, scilicet relatio inter vnita, quæ nullo modo significat assumptio. *Secundo dico*, differentiam inter assumptionem hic assignari per vnusq; vocis formale significatū; quòd esse diuersum perspicuè patet ex dictis: & per hoc soluantur obiecta. Et ex his patet Suarezium in secunda solutione difficultatem non soluere, sed effugere, & extra chorum saltare, cum à prima ad tertiam transeat differentiam; atque ideo proposita à Caietano non diluat argumenta.

SECUNDA differentia inter assumptionem & vnionem, est, quòd assumptio dicitur vt in fieri, vnio autem vt in facto esse; *circa quam dubitatio sic arguit* Caietanus: Hæc differentia non potest intelligi, quo ad rem significatam, neque quoad modum significandi; ergò. Probatur assumptum quo ad primam partem; quia natura humana de qua verificatur, quòd est vnita, non prædicatur de quocumque vniente: Probatur hoc assumptum: quia nec Deus nec Filius est natura humana; ergò. *Quoad secundam verò partem* probatur; quia tam vnire quam assumere significat per modum Verbi; omne autem Verbum significat per modum fluxus & fieri. *Cuius difficultatis solutio* pendet ex solutione præcedentis: diximus autem positam esse in eo differentiam inter assumptionem & vnionem: quòd assumptio significat actionem formaliter: vnio verò relationem: actionis verò propria ratio consistit in fieri: nam physicè sumpta (prout hic de ea loquimur) mutatio est, vt effluens ab agente eadem realiter cum passione, quæ mutatio est vt in passio recepta: relationis autem esse non est, nisi completo actionis termino; ex quo vt causa & fundamento resultat relatio, quasi secundarius & vltimus terminus: igitur assumptio ex sua ratione formali est vt in fieri & vt in via; vnio verò ex propria sua ratione formali est vt in facto esse & vt in termino; quamuis vnire, & vniri ex suo quasi materiali significato, quo actionem importat vnionis effectiuam, rationem habeat fieri & viæ tendentis ad terminum; Sed hoc non obstat; quia comparantur hic assumptio & vnio, quoad eorum formalia, & propria significata. Et quia primus & præcipuus terminus actionis, quæ nomine assumptionis, & verbo vnire significatur, est esse substantiale in compositione consistens: quòd exprimitur dicendo, Deus vel filius Dei est homo; ita vt homo naturam importet humanam, vt iam vnitam hypostasi diuinæ, ac proinde vt in termino actionis assumptiue & vnitiue; idè ad probandum vnionem, vt relatio est, dici & esse, vt in termino: assertur pro signo, quòd eius fundamentum, qui terminus est principalis actionis assumptiue, prædicatur de assumente, si dictum fundamentum formaliter, vt terminus significetur: Ex hoc enim sequitur euidenter, relationem ad dictum terminum principalem consequentem, tanquam terminum secundarium dici in facto esse. Cum enim dico, Filius Dei est homo, quamuis prædicatum illud

homo dicat primò terminum substantialem: secundariò tamen dat intelligere relationem inter suppositum filij Dei & humanam naturam, prout dicta relatio est in facto esse. Cum enim dico: Filius Dei est homo, sensus est, filius Dei habet substantialem & consequenter etiam relatiuam vnionem cum humana natura: adeò, vt prior vnio significetur expressè, posterior autem vt ex priori consequens insinuetur; & ita vnitum secundum vtramque vnionem de vniente prædicetur. Quod non obscure colligitur ex D. Th. in 1. præc. ad 3. addita expositione Cai. ait enim ibi S. D. *Quod homo dicitur creator, & est Deus propter vnionem, in quantum terminatur ad hypostasin diuinam.* Eadem autem ratione dici potest, quod Deus est homo propter vnionem, in quantum terminatur ad hypostasim diuinam, scilicet terminantem relationem realem vnionis ad ipsam: terminat autem, quatenus est vna personam cum humana natura, vt ibidem explicat Cai. Igitur vnitum, quatenus vtrique vnione vnitum est, (quod significatur hoc nomine, homo, vt est prædicatum tum in dicta propositione) de vniente prædicatur; assumptum autè de assumente non dicitur; quoniam assumptum oportet, vt assumptioni præexistat ordine naturæ; nulla verò persona diuina, aut natura est id, quod præexistit assumptioni: hoc enim est natura abstractè significata, quæ nec de persona, nec de natura diuina prædicatur.

Ad argum. igitur in forma respond. falsum esse antecedens, quo ad priorem partem: ad eius probationem negatur assumptum: ad cuius probationem negatur consequentia; quia nomine naturæ humanæ non significatur natura, vt in termino assumptionis, & vt in facto esse, quam tamen ita, scilicet vt in facto esse, & vt in termino assumptionis, significat hoc nomen, *homo*; & ideo rectè dicitur filius Dei est homo; nõ autem dici potest filius Dei est natura humana. Vbi aduerte cum Cai. dictum illud, *vnies est vnitum* intelligendum esse non vniuersaliter sed permissiue; quia scilicet permittitur aliquot vnies esse vnitum; si tamen significetur vnitum, vt in facto esse & vt in termino. Et ex his patet Suar. non planè assecutum fuisse doctrinam D. Tho. neque expositionem subtilissimam Caiet.

Mouet Cai. dubitationem circa dictum D. Th. in probatione tertiæ differentie inter assumptionem & vnionem: ait enim S. D. vnionem esse relationem æquiparantiæ; quod videtur falsum, primò quia relatio vnionis habet esse reale tantum in humana natura; in Verbo verò relatio rationis est. Secundò quia S. D. in 3. dist. 5. q. 1. a. 1. ad 2. ait; vnionem in rebus quidè creatis esse relationem æquiparantiæ sed nõ in creatore & creatura; quia non eodem modo se habent in vnione, sicut etiam (inquit) similitudo ordinatur in Deo ad creaturam secundum æquiparantiæ; quamuis in alijs sit relatio æquiparantiæ. Cui dubitationi satisfacit optime Cai. Cuius doctrinam sequitur Suar. in Com. & copiosè ac eruditè declarat.

Quartam dubitationem mouet Cai. circa respons. ad 3. vbi S. D. ait, assumptionem differre ratione ab vnione, & ab incarnatione seu humanatione. Querit ergo Cai. num ratione sola differat assumptio & vnio? Et resp. probat differre realiter. Quam doctrinam sequitur Suar. qui totam etiam explicat responsionem D. Thomæ.

PRIMA CONTROVERSIA.

An assumptio sit actio tantum vnitiua humanitatis ad Verbum, vel sit etiam anima creatiua, & humanitatis productiua?

VIDAM ex recentioribus affirmant assumptionem, siue Incarnationem esse quandam actionem altioris ordinis identificantem sibi creationem animæ Christi, & productionem humanitatis: adeò vt quemadmodum (inquiunt) forma superioris ordinis vnité præhabet ea, quæ in inferioribus sunt dispersa: sic assumptio, cum sit vna numero actio, simul sit animæ creatiua & humanæ naturæ productiua, & eiusdè ad Verbi personalitatem vnitiua; ita tamè vt ipsa quatenus vnitiua supponat se ipsam prout est humanitatis generatiua & animæ creatiua; sicut anima nostra vt rationalis supponit se ipsam sensituiam & vegetatiuam; & intellectio vt cognitio supponit se ipsam, vt dictio est. Sed Cai. hic & infra q. 6. a. 1. & antè eum Capr. in 3. dist. 6. q. ad 5. contra 1. concl. Alensis in sua tertia parte summa, q. 8. membrò 2. Scotus in 3. dist. 1. q. 1. Gabriel, & Ocham ibidem, & Dur. dist. 5. q. 2. docent, assumptionem humanitatis eius productionem, & animæ creationem esse actiones, non solum ratione sed etiam re ipsa distinctas. Quam sententiam sequitur & explicat Aluar. infra q. 6. a. 1. dist. 30. post 2. Concl. & eam tuentur alij recentiores Thomistæ. Quidam Iunior Thomista vir doctissimus affirmat creationem animæ Christi ad solam eius essentiam terminari; quoniam (inquit) impeditur & manet incompleta & accipit complementum ab alia actione simultanea, scilicet ab assumptione, qua trahitur ad esse personæ Verbi.

AD HUIUS Contr. definitionem notand. est Resoluit. primò, prædictas actiones dupliciter sumi posse: vno modo metaphysicè quatenus scilicet sunt Dei perfectiones, prout est agens in actu secundo: quo modo, cum sint idem, quod ipsa Dei substantia quæ vna est, nulla potest esse dubitatio, num sint plures vel vna tantum actio secundum rem: constat enim Deum in rebus omnia operari vna simplicissima actione, quæ eius substantia est: Alio modo possunt sumi physicè, prout scilicet aliquid ponunt in re producta, vt explicauimus in 1. p. q. 25. a. 1. & q. 45. a. 3. sic autem sunt veluti passionēs se tenentes ex parte terminorum.

Secundò obseruand. est, in hac difficultate alià maioris ponderis implicari, videlicet an humanitas prius fuerit producta seu genita, quam assumpta; & similiter vtrum anima prius creata fuerit, quam assumpta: Nam si creatio ab assumptione distinguitur, cum sit vera actio, propriū etiam habet terminum ea productum priorem assumptione, & eius termino: proprius verò & formalis terminus creationis est esse creatū; igitur anima & eadem ratione etiam humanitas prius habuit esse & subsistere creatum, quam fuerit ad Verbi personalitatem assumpta. Consequens autem hoc absurdum est tam simpliciter quam in doctrina D. Th. ergo.

Tertiò notand. est, actiones specie & ratione formali distingui ex proprijs eorum terminis, ad quos per se primo ordinantur, vt ait S. D. in 1. p. q. 77. a. 3. & 1. dist. 17. q. 1. a. 4. & in 2. dist. 7. q. 2. a. 4. & alibi sæpè: formalis igitur & specifica distin-

sententia
doctrinam.

Quæstij ex
positio rei
ciur.
Tertia Du-
bitatio circa
vltimā dif-
ferentiam.

fol.

Quarta du-
bitatio.

fol.

Ostenditur
assumptionem
ab animæ
creatione
humanita-
tis produ-
ctam, non
solum for-
maliter sed
etiam realiter
esse distin-
ctam.

distinctio, si qua reperitur inter animæ Christi creationem, humanitatis generationem & eius assumptionem, ex earum obiectis seu terminis est accipienda: terminus autem creationis animæ est anima ipsa, ut habens esse de nouo in rerum natura: generatio verò humanitatis ad ipsam humanitatem, ut existentem in his carnibus & ossibus terminatur: assumptionis autem illius terminus formalis est persona Verbi, quatenus humanitati suam communicat subsistentiam; totalis verò terminus est esse substantiale in compositione consistens, scilicet Deum esse hominem, siue Christus ut persona composita: constat autem hos terminos, non solum formaliter, sed etiam realiter esse distinctos; igitur actiones etiam ad eos ordinatæ formaliter & specificè distinguuntur. Quod his etiam argumentis probatur. Primo; quia creatio est actio Dei ut agentis naturalis, generatio etiam humanitatis ex parte Virginis matris est naturalis: illa quidē ex nullo subiecto; hæc autem ex materia præsupposita: assumptio verò seu incarnatio formaliter est actio supernaturalis; igitur formaliter & specificè distinguuntur. Secundo; quoniam alias creatio animæ & generatio humanitatis nostræ essent actiones specie distinctæ à creatione animæ Christi & productione humanitatis ipsius: consequens est erroneū; ergo. Consequentia probatur: quia creatio animæ & productio humanitatis nostræ specie distinguuntur ab assumptione seu Incarnatione; ergo etiam distinguuntur specie à creatione animæ Christi & productione humanitatis illius. Probatur illatio; quia secundum oppositam sententiam, quam impugnamus, hæc duæ actiones sunt idem formaliter cum assumptione: falsitas autem consequentis, quo ad creationem patet ex D. Th. *infra* q. 6. a. 3. Vbi docet, animam Christi fuisse creatam creatione eiusdem rationis cum creatione animarum nostrarum; Quo ad productionem autem humanitatis patet; quia tam in nobis quam in Christo resultat per generationem terminus formalis eiusdem rationis, scilicet humanitas ut producta; ergo.

Quartò sciendum est actiones omnes transeuntes physice sumptas idem esse realiter cum suis terminis totalibus & adæquatis: ut probatur in *tertio phys.* igitur tres etiam actiones prædictæ eadem erunt realiter cum suis terminis, scilicet creatio cum anima, generatio humanitatis cum ipsa humanitate, & actio assumendi cum esse substantiali composito, quod ex Incarnatione resultat. Cum itaque tres dicti termini sint ab inuicem distincti realiter; eodem etiam modo distinguuntur actiones ad eos ordinatæ. Sed probatur validioribus argumentis, tres dictas actiones distingui realiter. Primò; quoniam ea quæ possunt ab inuicem separari, sunt distincta realiter; at actiones istæ possunt ab inuicem separari; ergo. Maior patet. Minor probatur: quia creatio animæ potuit esse sine productione humanitatis, & utrumque horum potuit inueniri sine assumptione, sicut de facto inueniuntur in nobis; similiter assumptio humanitatis ad Verbi subsistentiam potuit inueniri separata, & non simultanea cum animæ creatione & productione humanitatis: Quia potuit Verbum assumere animam multò tempore ante creatam, & humanitatem antea productam. Confirmatur; quia creatio animæ & productio humanitatis sunt actiones naturales, quo ad substantiam; assumptio verò, quo ad substantiam est supernaturalis; sed actiones, quarum altera est supernaturalis, distinguuntur realiter; ergo. Secundo probatur

A idem; quia creatio nostrarum animarum & vnio earum ad corpora sunt actiones distinctæ realiter, ergo etiam creatio animæ Christi, & vnio eius ad Verbum distinguuntur realiter. Consequentia patet; quia magis distant creatio animæ Christi, & vnio eius ad Verbum, quam creatio animarum nostrarum, & vnio earum ad corpora. Vltimò probatur; quia B. Virgo concurrit ad productionem humanitatis ut causa principalis, & tamen non concurrit ad creationem animæ, neque ad vnionem eius cum Verbo; ergo. Maior patet; quia concursus matris est concursus causæ principalis: Minor verò, quo ad primam partem probatur; quia nulla creatura potest concurrere ad creationem etiam instrumentali, ut probat S. D. *in 1. p. q. 45. a. 5.* quo ad secundam verò probatur; quia vnio humanitatis cum Verbo est actio supra totum ordinem naturæ, & gratiæ; ergo nulla creatura potest ad eam efficiendam concurrere.

Quintò notand. est, tam creationem animæ Christi, quam assumptionem eius dupliciter posse considerari: vno modo in fieri: alio modo in facto esse: prout scilicet intelligitur perfectè terminata. Et creatio quidem animæ in fieri causâ quodammodo est assumptionis in genere causæ materialis; quoniam, ut hic ait S. D. assumptio est alicuius ad se sumptio: igitur res assumenda, saltem in fieri, prior est assumptione in genere causæ materialis; assumptio verò ut actu terminata prior est in eodem genere causæ animæ creatione: quoniam assumptio terminatur ad Verbi subsistentiam, quæ prior est existentia in genere causæ materialis; cum sit constitutiva suppositi; quod est existentia receptiuum: & idē prius animæ & humanitati communicatur, quā existentia. Cum igitur animæ creatio terminetur ad existentiam, erit ut sic terminata posterior natura, id est causalitate materiali ipsa assumptione, ut actio completa & terminata. Neque absurdum est, eandem rem aut actionem secundum diuersas rationes esse altera priorem & posteriorem in eodem genere causæ, præsertim materialis & finalis, ut *supra* a. 3. declarauimus. Creatio igitur animæ Christi in fieri præsupponitur assumptioni, tã in fieri quam in facto esse considerata: è contra verò assumptio ut in facto esse siuè in termino, præintelligitur ac præsupponitur creationi in facto esse: sicut etiam intellectus & dictio, quæ sunt actiones intellectus sola ratione distinctæ, se inuicem diuersa ratione præcedunt, & sequuntur, ut explicauimus *in 1. p. q. 27. a. 1.* nam intellectus ut in fieri prior est dictione, quæ est productio Verbi, siuè hæc sumatur in fieri siuè in facto esse; sed dictio in facto esse, id est prout iam est completa Verbo producta, tanquam termino, prior est intellectione ut in termino; quoniam omnis intellectus fit in Verbo dictione producta, tanquam in termino & in obiecto ad intra.

Ex quibus sequitur primò, propositionem hanc simpliciter esse falsam, videlicet: *Anima Christi prius fuit creata, quam assumpta*; quia dictiones illæ *creata*, & *assumpta* significant actiones, ut completas & terminatas. Secundo sequitur hæc esse verâ: *anima Christi prius fuit assumpta, quam creata*; Nam, ut diximus, assumptio ut in termino præintelligitur creationi ut terminata. Tertio sequitur, hæc esse veram: *anima Christi prius creata, quam assumatur*. Probatur; quia per hæc verba, *creatur & assumitur*, significantur actiones ut sit fieri. Iam autem diximus, creationem, ut in fieri priorē esse assumptione, ut est in fieri. Ut enim

vera

vera sit hæc propositio, non est necesse, vt anima prius quam assumatur, habeat existentiam, nisi præuenta fuisset ab existentia Verbi per assumptionem animæ communicata: sic enim factum est vt inchoato & nondum terminato creationis actu superueniens assumptio communicauerit animæ Verbi subsistentiam & existentiam, ad quam non vt productam, sed vt animæ communicatam posset animæ creatio terminari. *Postremo patet solutio rationis dubitandi.*

Conclusiones deductæ, & probatæ
PRIMA CONCL. *Actiones prædictæ scilicet assumptio humanitatis ad unitatem Verbi personalem, productio humanitatis, & creatio animæ non rationibus tantum formalibus, sed etiam realiter ab invicem distinguuntur.* Hæc conclusio, quo ad vtramque partem patet ex dictis in tertio, & 4. notabili, &c.

SECUNDA CONCL. *Absolute loquendo: anima Christi prius fuit assumpta, quam creata.* Hæc patet ex ultimo notabili.

TERTIA CONCL. *Anima Christi prius creabatur, quam assumeretur.* Hæc patet ex eodem notabili.

Argumenta, & solutio
CONTRA primam Concl. produci possunt hæc argumenta. Primum: S. S. Patres expressè docent ipsam assumptionem esse actionem animæ creatiua & humanitatis generatiua seu productiua; ergo tres dictæ actiones sunt vna actio realiter, aut etiam formaliter eminenter. Antecedens probatur; quoniam August. lib. de fide ad Petrum c. 17. ita loquitur: *Dicimus, ipsum Verbum sua carnis acceptione conceptum; ipsamque carnem Verbi Incarnatione conceptam.* Et eadem forma loquendi vtuntur Greg. lib. 9. Epist. epist. 61. Leo Papa Epist. 11. ad Iulianum. Et Fulg. lib. de Incar. & gratia cap. 3. ergo. Respond. falsum esse antec. ad cuius probationem respondetur primò locutionem illam S. S. Patrum intelligendam esse per actionum concomitantiam: quoniam tres illæ actiones in eodem simul instanti temporis existerunt, vt probat Sa. D. infra q. 33. a. 3. Secundò respond. creationem animæ & productionem humanitatis Christi assumptionis nomine à Patribus appellari; non quia sint assumptio formaliter; sed quia complentur per assumptionem.

Secundum argum. quo etiam vitur Fulgentius loco notato est: quia sequeretur, B. Virginem nõ concepisse, neque genuisse Deum: at consequens est hæreticum; ergo. Sequela probatur; quia si conceptio & generatio sunt actiones ab assumptione distinctæ & illi præuiae, consequens esset vt conceptio & generatio ad solam humanitatem completè terminetur prius natura quam humanitas assumatur à Verbo & illi personaliter vnatur; ergo non terminaretur ad Deum; ac proinde B. Virgo neque concepisset neque genuisset Deum. *Confirmatur:* quoniam, exempli gratia, si ignis alia actione produceret calorem, & alia vniret illum subiecto, non produceret calidum ea actione, qua producit calorem; ergo si alia actio fuit humanitatis productiua scilicet generatio, & alia illius ad Verbum vnitiua scilicet assumptio, B. Virgo quæ solùm formauit humanitatem, non genuisset Christum: probatur hæc consequentia; quia B. Virgo non habuit actionem vnitiuam, sed tantum generatiuam humanitatis, quæ secundum nostram conclusionem fuit ab assumptione distincta. Respond. nullam esse consequentiam: Nam vt Beata Virgo sit verè mater & genitrix Dei, satis est vt humanitas Christi in eodem instanti fuerit ad unitatem Verbi personalem assumpta, in quo fuit eiusdem humanitatis conceptio terminata. Cu-

A ius ratio est; quia concipi & generari proprium est suppositi subsistentis in natura; suppositum autem pro illo instanti in humanitate subsistens erat ipse Deus. Vnde etiam Iudæi, vt ait Bernardus in sermone de passione, fuerunt Deicidæ & verè ac propriè Deum occiderunt: quia licet eorum actio fuerit per se primò ad dissoluendam vnionem partium humanitatis Dei terminata, tamen quia humanitas illa in instanti in quo patiebatur à Deis, erat ipsius Dei tanquam suppositi; & passiones sunt suppositorum: ideò passio verè & propriè terminabatur ad ipsum Deum, ad quem minimè terminaretur, si humanitas in illo instanti fuisset à supposito Verbi dimissa. Similiter itaque Beata Virgo verè ac propriè dicitur Deum concepisse & genuisse: quoniam in eodem instanti in quo terminabatur conceptio & generatio ad humanitatem Christi, vt ad terminum formalem, erat humanitas à Deo personata; & cum actiones sint suppositorum consequens fit, vt ad ipsum etiam Deum terminaretur. Quod fieri minimè potuisset, si humanitas in illo instanti nondum à Verbo fuisset assumpta. *Ad confirm. dico, ante-*

cedens dupliciter intelligi posse: Vno modo, vt ignis producat calorem actione quæ ex natura sua fit vnitiua illius ad subiectum in eodem instanti; & ita falsum est antecedens: alio modo, vt productio caloris non sit ex natura sua vnitiua illius ad subiectum; & tunc admisso antecedente negatur consequentia: nam vt ignis dicatur producere calidum, sufficit vt producat calorem actione de se vnitiua illius ad subiectum, licet virtute diuina impediretur, ne vniret illum subiecto; dummodo talis calor per aliam actionem vniretur alicui subiecto in eo instanti, quo producit ab igne; & similiter in proposito; quia generatio qua B. Virgo formauit humanitatem Christi, ex natura sua erat vnitiua humanitatis ad proprium & connaturale suppositum, quæ tamen virtute ab hac vnione fuit præuenta & impedita, & in eodem instanti fuit vnita supposito diuino; ideò hoc sufficit vt B. Virgo dico dicatur Deum genuisse & esse Mater Dei.

Tertium argum. est: Eadem actione produci-tur humanitas nostra & terminatur propria subsistentia; ergo etiam eadem actione producta fuit humanitas Christi & vnita personæ Verbi: igitur assumptio est eadem actio cum generatione humanitatis. *Resp.* nullam esse conseq. quia nostræ humanitatis generatio non est impedita neque incompleta, ita vt per aliam actionem simultaneam sit complenda: generatio verò humanitatis Christi fuit impedita à naturali sua efficacia, circa propriam personalitatem & incompleta mansit in se, & vt in via ad personalitatem illi communicandam, quæ illi de facto comunicauit assumptio simultanea.

Quartum argum. est: Creatio animæ Christi est actio, per quam accepit esse; sed accepit esse per assumptionem; ergo Minor probatur dupliciter; primò; quia anima Christi non habuit nisi esse diuinum, Vt probat S. D. infra q. 17. sed hoc esse accepit per assumptionem; ergo. Secundò quia eadè actione tribuitur humanitati Christi personalitas, per quam efficitur existentia capax, & ipsa essentia, sicut nostra humanitas per eandè actionem suscipit existentiam & personalitatem, per quæ efficitur capax existentia: sed humanitas Christi per assumptionem accipit personalitatem; ergo. *Resp.* creationem esse actionem, per quæ res creata accipit esse productum per ipsam creationem,

tionem, quando est completa & non impedita, & terminus illius producitur suo naturali modo: si autem creatio impediatur & maneat incompleta, accipiens complementum ab alia actione simultanea, qua res producta trahitur ad alienam subsistentiam; ac proinde etiam ad esse alienum: tunc creatio neque producit esse neque ad illud per se & immediate terminatur; sed alia superioris ordinis actione media, qua scilicet natura assumitur ad alienum suppositum & ad alienum esse; per hanc enim actionem fit, ut creatio humanitatis terminetur ad esse, quod in eodem instanti temporis per assumptionem communicatur humanitati: Non enim placet eorum solutio, qui dicunt creationem animae Christi ad solam essentiam fuisse terminatam; ut enim ostendimus in 1. p. q. 3. a. 4. rerum essentiae, tam in vniuersali, quam in particulari sunt aeternae, & a nullius agentis actione dependent: igitur praecise sumptae nullius possunt actionem agentis terminare.

Obiectio 5. *Vltimum argum.* est: Anima Christi per actionem, qua fuit à Deo creata, diuinam habuit subsistentiam, sed hanc habuit per assumptionem; ergo. Maior probatur; quia S. Th. 1. p. q. 45. a. 4. docet creationem terminari ad rem subsistentem; ergo si anima Christi diuinam habuit subsistentiam, illam habuit ex vi creationis. *Confirmatur:* quoniam humanitas Christi ex eiusdem actionis vi fuit producta, ex cuius vi fuit productus totus Christus: sed totus Christus fuit productus per vnionem; ergo. Minor patet; quia terminus totalis & qui assumptionis suae actionis vnitur per eam productus, fuit persona Christi ut ex duabus naturis composita. *Resp.* falsam esse maiorem: ad cuius probationem dico, quolibet creationem etiam animae Christi terminari ad rem subsistentem propria vel aliena substantia illi communicata: ad rem quidem subsistentem propria substantia terminatur ex vi eiusdem creationis, si non fuerit impedita creatio; Quod si fuerit impedita, tunc ad rem subsistentem aliena substantia ex vi actionis altioris ordinis simultaneae terminatur. Cum igitur creatio animae Christi fuerit impedita, ut ante diximus, licet fuerit ad animam subsistentem terminata: non fuit tamen productiua, vel communicatiua talis substantiae, sed solam animam produxit entitatem, & ad increatam subsistentiam & existentiam, ut formalem terminum media assumptione communicatum fuit terminata. *Ad confirmationem* dico, falsam esse maiorem: quoniam actio generatiua humanitatis fuit à productione sui vltimi termini praepedita; & ideo neque terminum totalem, qui Christus est, produxit, sed solam humanitatem, quae per simultaneam actionem ad Verbi diuini subsistentiam fuit eleuata.

Obi. cont. 2. concl.

Conf.

CONTRA secundam conclusionem est hoc argum. Assumptio est quasi ab alio ad se sumptio, ut ait S. D. in textu, & assumere est aliquid ad se sumere, ut ait idem S. D. *infra* q. 3. a. 1. ergo necesse est assumptioni praestelligi animam rationalem habentem esse per creationem. Et *confirmatur*, quia necesse est esse ordinem aliquem prioris & posterioris saltem secundum rationem inter animae creationem & eius assumptionem: at non videtur recte dici, eam fuisse prius assumptam quam creatam; ergo prius fuit creata quam assumpta: proprius autem & formalis terminus creationis est esse creatum; ergo anima Christi in illo priori rationis, in quo intelligitur à Deo creata, debet intelligi ut habens esse ac proinde

etiam subsistere creatum. *Resp.* nullam esse consequentiam, ut iacet sed tantum sequitur, animam rationalem ante assumptionem concipiendam esse, ut in creari & fieri. *Ad confirmationem* *ad conf.* patet ex vltimo notabili varius ordo prioris & posterioris inter creationem animae Christi & eius assumptionem.

SECUNDA CONTROVERSIA.

An actio assumendi & vniendi naturam humanam supposito diuino aliquem habeat terminum substantialem, & quid sit hic terminus?

PRIMA sententia est Scoti in 3. dist. 1. q. 1. a. 3. *Sententia* quam duabus conclusionibus explicat Rada *in sua tertia parte, Controversia tertia, a. 4.* Prima quae est apud eum quinta Concl. est: Id quod in humanitate primo & immediate fit per actionem vnitivam, est vnio humanitatis cum Verbo, quae in humanitate est relatio realis actualis dependentiae ad Verbum, tanquam ad suppositum ipsam sustentans ac suppositans. *Secunda* eiusdem conclusio: Terminus vltimus actionis vniendi est Christus; à quo denominatur vnio substantialis.

Secunda sententia est Val. puncto 5. *propè finem* dicentis vnionem sumi posse tribus modis. *Primo* pro relatione dependentiae naturae humanae à Verbo. *Secundo* pro vnitae personae, in qua vtraque natura vnitur. *Tertio* pro ipsa coniunctione substantiali secundum dependentiam humanitatis à Verbo, ut à termino personali: & his omnibus modis esse terminum assumptionis: sed tamen duobus posterioribus modis esse terminum immediatum: primo verò modo mediatum; quia relatio consequitur ex vnitae personae Christi & coniunctione duarum in eo naturarum.

Tertia sententia est quorundam recentiorum asserentium, terminum assumptionis totalem esse personam Verbi ut compositam; suae Christum ut sic; terminum autem formalem esse humanitatem ut personam personalem Verbi.

Quarta sententia est Cai. qui duo dicit: *Primum* est: assumptio secundum rem habet pro termino suo (scilicet adaequato) propriissimum loquendo ens absolutum, super quod fundatur relatio vnionis; & hoc ens absolutum non est persona filij Dei sola, non haec natura humana sola, sed filium Dei esse hominem. *Secundum* est: Loquendo de termino assumptionis, ut importatur in vocabulo assumendi, natura humana est ut terminus à quo, & persona diuina ut terminus ad quem, ut ait S. D. in textu, quam sententiam non obscure significat Capr. in 3. dist. 15. q. 1. Vbi docet, terminum formalem assumptionis esse personam Verbi, ut vnitam humanitati. Eandem sententiam sequuntur alij Thomistae & expositores D. Th. Med. in hoc, & in praecedenti. Astur. q. 7. pag. 863. Suar. disp. 7. & 8. Vasq. disp. 19. & Aluar. disp. 13. Quamuis eorum aliqui à Cai. & alijs in quibusdam non magni momenti dissident. Ex quibus Med. *super art. praed.* relatis tribus opinionibus de fundamento relationis, quae est vnio, ait probabilior esse sententiam Cai. dicentis in eodem a. quod vnitas personalis filij Dei in vtraque natura est causa & fundamentum dictae relationis. Vasq. in *allegata disp. cap. 2.* ait, terminum formalem assumptionis esse ipsam humanitatem, seque neminem haecenus legisse neque audisse, qui diceret terminum

minum formale esse personalitatem ipsam aut personam Verbi, & opinionem hanc falso tribuit Cai.

Suar. *disp. 8. sect. 3. §. In hoc nihil potest.* ait, actionem hanc assumptiuam & vnitiuam &c. secundum varias eius considerationes varios etiam habere terminos formales: nam si consideretur (inquit) vt incarnatio vel humanatio, terminus eius formalis est humanitas vt vnita, si vt assumptio terminus formalis illius est substantia diuina, vt communicata humanitati: si verò vt vnitio, terminus eius formalis est quidam modus substantialis resultans in humanitate ex vnione ad Verbum; & in *disp. 7. sect. 1.* docet, terminum adequatum Incarnationis esse Deum hominem seu Verbum, vt subsistens in humanitate, seu hunc hominem Christum, vt est vnum constans ex persona diuina, & humana natura.

Resolutio.
Explicatur
sex signifi-
cationes hu-
ius vocis v-
nio; in ma-
teria incar-
nationis.

Notand. est primò, vocem hanc vnio sex habere significationes, quas Doct. S. & eius expostores tangunt, partim in hoc & partim in præcedenti & alijs sublequentibus articulis: Primò namque significat actionem agentis metaphysicam in ipso, vt eius perfectionem vltimam existentem: per quam duo extrema in vno aliquo adunantur, quæ propriè nuncupatur vnitio; & hoc modo sumendo vnionem in hoc sacrosancto mysterio Incarnationis idem est, quod actio Dei increata, quæ est ipsa essentia Dei, & est idem quod Dei voluntas efficax suæ magis actus imperij, quo Deus Pater & Filius & Spiritus S. humanam naturam filio personaliter copulauit. Secundo significat actionem physicam, quæ mutatio est; quatenus ab agente procedit in vtrumque extremum, vel in eorum alterum alteri copulandum; & hoc modo sumendo vnionem in re proposita non est idem, quod essentia Dei, vel eius voluntas, aut imperium; sed effluxus quidam est suæ modus effluxus in humanitate receptus, qui est ipsum facere Deum esse hominem & hominem esse Deum. Tertiò significat passionem, quæ est mutatio quatenus in humanitate, veluti in subiecto recipitur: & vt idem effluxus est realiter cum vnione, prout actio physica est, sola ratione formali ab eo differens; quia scilicet dicit ordinem ad subiectum, puta humanitatem in qua recipitur, non autem ad agens, à quo promanat. Sed considerandum est effluxum hunc, suæ modus effluxus in humanitate receptum non esse propriè loquendo medium inter humanitatem & Verbum, sed esse ipsum applicationem humanitatis ad Verbi personalitatem, vt ea terminetur & ea subsistat. Hæc autem applicatio nihil ponit in humanitate, præter Verbi personalitatem terminatam, & ipsam humanitatem vt terminatam. Quemadmodum etiam in resurrectione per illam actionem diuinam, qua anima corpori coniungitur: nihil per illam actionem vnitiuam præcisè sumptâ, quatenus scilicet vnitiua est, fiet in corpore præter hoc, quod est ponere animam, vt informantem in corpore, quod est applicare potentiam actui proprio, & è contra; quo fit vt actio vnitiua sit ipsa vnio, vt in fieri. Et sicut vnio Verbi cum humanitate non est aliquid prius natura existens in humanitate quam Verbum, nec se habet vt præuia dispositio ad personam Christi compositam constituendam, ita nec actio illa physice sumpta; vel etiam ad modum passionis considerata est in humanitate prius natura, quam terminetur Verbi personalitate: sed propriè loquendo est ipsum terminari Verbi personalitate; qua-

tenus hoc terminari fit à Dei potentia humanitatem applicante diuinæ Verbi personalitati; ad quam terminationem seu vnionem hoc modo sumptam sequitur esse substantiale in compositione consistens, sicut ad vnionem formæ cum materia sequitur natura composita. Quid autem sit actio physica, & actio metaphysica & quomodo differant & quomodo Deo conueniant, latè diximus in *1. p. q. 25. a. 1. & q. 45. a. 3.* Quarto nomē hoc vnio significat duorum coniunctionem & vnitatem, & in re proposita significat coniunctionem humanæ naturæ in persona diuina, quæ coniunctio consistit in vnitate, quæ est inter naturam humanam & personam filij Dei, vt ait Cai. in *a. præced.* addēs vnionē hoc modo sumptâ esse in genere substantiæ & non esse creaturam, sed creatorem: Verum de hoc agemus in speciali Contro. Quintò significat hoc nomen vnio vnitatem entis absoluti, quod in compositione consistit, & ex coniunctione vnus extremi cum altero resultat, sicut ex coniunctione animæ rationalis & corporis resultat homo, vt ex coniunctione albedinis cum subiecto resultat albus in proposito verò ex coniunctione humanitatis cum persona filij resultat hoc compositum substantiale, quod est filium Dei esse hominem. Differt autem hic vnionis modus à præcedenti. Primò quia præcedens dicit vnitatem & esse diuinæ: & ideo non est creatura, sed creator. Secundus autem dicit esse absolutum nouiter factum per actum Incarnationis & assumptionis humanæ naturæ continens creatorem & creaturam. Secundò quia præcedens modus scilicet quartus est prior hoc vltimò secundum ordinem naturæ: ideo namque filius Dei est homo, quia ad vnitatem suæ personæ naturam assumpsit humanam. Tertiò differunt quia quartus modus dicit in recto esse personale suæ vnitatem diuinæ personæ: connotat autem in obliquo naturam humanam ad illius esse personalis vnitatem assumptam: at quintus modus directè significat totum esse substantiale in compositione consistens, prout ex vtroque constat extremo, scilicet ex persona Verbi & humana natura. Postremo nomen vnionis significat relationem consequentem actionem & passionem vnitiuam, & ad eius terminum vt suam propriam causam, & fundamentum, sicut in Socrate vnio animæ & corporis prout est relatio, sequitur ex actione Platonis generantis, & ex generari ipsius Socratis, & ex termino generationis formali, qui est anima vt informans corpus, & ex termino totali & ad equato qui est hic homo genitus: Sic igitur in re proposita, vnio prout est relatio inter personam Verbi & humanam naturam, vel etiam inter naturam diuinam & naturam humanam, consequitur ex actione Incarnationis, & ex actione & passione, qua assumitur humana natura ad vnitatem Verbi personalem, & ex esse & vnitate personali Verbi vt termino formali, & ex esse substantiali in compositione consistente, veluti ex totali & ad equato termino producto, quod esse substantiale est Deus homo vel Deum esse hominem. Ex his autem vnionis significationibus breuissimè tractatis tota ferè pendet propositæ Controuersiæ resolutio. Sed operæ pratium est quædam ex dictis vberius explicare: ac primo de termino assumptionis seu incarnationis formali differendum est. Ad cuius euiden-

Secundo sciendum est duplicem esse actionis terminum, alterum totalem & adequatum, alterum autem formalem; terminus totalis & ad æ-
quatus

Propositæ
ratione
&
differentiæ
quatus

termini co-
talis & for-
malis, posse
diur in as-
sumptione
duplice esse
terminum, al-
terum totale
& alterum
formale.

quatus est ipsum totum compositum quod ac-
tione producit; terminus autem formalis est
forma vel actualitas aut aliquid proportionale
formae vel actualitati, sicut in actione Bovis ge-
neratiua terminus eius totalis est hic bos confas
vt compositum substantiale ex anima & corpo-
re: Terminus autem formalis est anima, quia ex
ea dependet esse, vt species ipsius compositi: vn-
de etiam Arist. in 2. Phys. tex. 74. & seq. formam
dicit esse finem generationis; quia scilicet pro-
pter eam est & per ipsam terminatur generatio:
Dixi autem, vel aliquid proportionale formae, quo-
niam esse est terminus formalis per se primo ter-
minans creationem, & tamen non est vere for-
ma, sed actualitas vitima: Postremo addidi vel
actualitatem quia terminus formalis actionis diui-
sua ligni in duas partes non est forma, nec actu-
alitas vere & proprie dicta; sed supposititas du-
plex iuxta duas ligni partes ab inuicem sepa-
ratas.

Tertio obseruanda est differentia inter terminum
totalem & terminum formalem; quod terminus
totalis semper est aliquid actione productum:
terminum autem formalem non oportet esse ali-
quid productum, sed potest actu praexistere,
& per eam attingi: quo ad eius vnionem cum al-
tero: Exempli gratia, si nix & albedo separata
praexistere, & alicuius agentis actione iunge-
rentur, tale agens faceret hoc compositum, quod
est nix alba, & huius actionis terminus formalis
esset albedo, non ea actione facta sed tantum vn-
nita subiecto: sicut etiam illius actionis, qua
Christus Lazaro quatuordecim annos vitam restituit,
terminus formalis fuit anima, non ea actione
producta sed corpori reunita, & homo generans
hominem non producit animam, sed eius tantum vn-
ionem attingit, non ex parte anime, sed ex parte cor-
poris seu materiae vt scite Cai. aduertit in p. q. 118.
a. 2. circa resp. ad 3. Vnde distinguunt recentio-
res duplex genus actionum dicentes, quasdam
esse sui termini productiuas, siue terminus ille
sit vnum per se, vt cum Bos actione generandi
bouem producit; siue sit vnum tantum per acci-
dens; sicut cum ignis calefactione facit aquam
calidam. Quasdam autem non esse alicuius ter-
mini productiuas, sed duorum dumtaxat extre-
morum vnitiuas, quales sunt actiones omnes sen-
sum exteriorum, quae vt alibi diximus, nullum
producent terminum, sed obiecti specie susce-
pta, vniant illud in actu secundo cum potentijs.
Sicut etiam visio beatifica nullius est termini pro-
ductiua, sed vnitiua tantum essentiae diuinae cu
intellectu videntis in actu secundo, vt late pro-
bauimus in 1. p. q. 12. a. 2. Contr. 2. idem etiam
multis actionibus fatis supernaturalibus conue-
nire patet ex dictis.

Actio igitur assumendi, quatenus praecise
vnitiua est humanitatis cum persona Verbi,
nihil noui producit in humanitate, nec vl-
lum habet terminum productum, sed huma-
nitatem prauia generatione productam coniungit
personae Verbi ab aeterno genitae: sed eadem
actio secundum integram & completam sui ra-
tionem & efficacitatem considerata terminum
habet totalem, & substantialem ea productum:
hic verò est persona Verbi vt composita, vel vt
subsistens in humanitate, vel Deus homo aut
Verbum diuinum, vt persona humana, vel Chris-
tus vt sic. Ad cuius euidentiam supponendum
est: sicut in generatione duplex est terminus; al-
ter totalis qui: vt Equus aut Leo: alter formalis
quo, vt forma Equi aut Leonis; ita in assumpti-
one humanitatis ad personalitatem Verbi dupli-

A cem esse terminum; alterum totalem qui, & al-
terum formalem quo. Terminum autem tota-
lem esse Verbi personam vt composita vel Chris-
tum, &c. Probatur ex symbolo dicente. Et in-
carnatus est de Spiritu Sancto, & homo factus est; i-
gitur Incarnatio ad hoc per se primo termina-
tur, vt filius Dei sit factus homo. Et confirma-
tur; quia vnio hac facta est in persona Verbi;
ergo terminus illius est persona verbi com-
posita: probatur sequela: Nam ideo hec vnio non
fit in natura: quoniam ex illa non resultat vna
natura; ergo si facta est in persona, resultat vna
persona, & non persona Verbi secundum se; quia
praexistebat vnioni; ergo vt composita, vel vt
subsistens in humanitate, &c. Secundo terminus
B qui per se intentus in quavis vnione substantia-
li est totum compositum vt sic, & non partes il-
lius; Exempli gratia, terminus qui vnionis ma-
teria & forma est totum compositum, vt Equus
aut Leo; igitur in hac vnione substantiali termi-
nus qui siue totalis est Christus vel persona Verbi
vt composita &c. Et confirmatur; quoniam
ex vi vnionis huius Verbum factum est caro &
subsistens in humanitate; ergo hic est huius vn-
ionis terminus totalis. Antecedens patet: nam
Io. 1. dicitur Verbum caro factum est: hoc autem
non est factum per aliquam aliam actionem, sed
per solam vnionem seu assumptionem complete
sumptam; ergo: Consequentia verò probatur;
quia terminus totalis qui alicuius actionis, est
totum integrum quod producit per illam.
C Vltimo probatur; quia alias Christus non esset
per se primo intentus per hanc vnionem. Con-
sequens est contra August. l. 13. de Trinit. c. 17. &
alios patres, qui loquentes de termino primario
huius vnionis, affirmant ex illa resultare vnum
Christum; ergo. Sequela probatur: nam per qua-
libet actionem per se primo intenditur terminus
totalis qui illius.

Iam verò terminum assumptionis, seu Incar-
nationis formalem non esse aliquid ipsius assump-
tionis seu incarnationis actione productum, ex
eo perspicue constat, quod tam humanitas quam
Verbum, quorum alterum necesse est esse termi-
num Incarnationis formalem, eiusdem Incar-
nationis actui praesupponuntur: Verbum enim
non solum tempore, sed etiam aeternitate praeces-
sit: humanitas autem prius natura intelligitur
genita quam assumpta: nam vt hic ait Cai. ad se-
cundum dubium, oportet assumptum ordine na-
turae praexistere assumptioni. Actio igitur assump-
tiua respectu sui termini formalis ad earum ge-
nus actionum pertinet, quas vnitiuas nequaquam
autem productiuas appellant.

Sed Controversia est inter Doctores, an Verbo
vel magis humanitati sit ratio termini formalis in ac-
tu Incarnationis tribuenda? Capr. enim, Cai. A-
storic. & alij supra nominati, filij personam as-
firmant esse terminum Incarnationis formalem.
E Vsq. autem sequens Durand. hoc humanae na-
turae munus esse contendit. At S. D. supra a. 6. ad
2. satis aperte significat Verbi personam seu sub-
sistentiam, vt connotat in obliquo humani-
tatem cui se ipsam communicat, esse terminum
assumptionis formalem dicens, humanam natu-
ram ex tempore aduenire Verbo non quasi assump-
tam ad vnum esse prout est natura; sed ad
vnum esse prout est personae, sicut corpus in
resurrectione aduenit animae praexistenti, &
assumitur ad idem esse prout est natura, sci-
licet ad esse vitale. Igitur quemadmodum ani-
ma in resurrectione communicat esse vitale cor-
pori terminus est formalis actionis Dei super-
natu-

Terminus
formalis
simpliciter
esse Verbi
personam
formalem
terminum
assump-
tionis
formalem
dum quid esse
humanita-
tem.

naturalis corpus animæ reunientis; ita Verbum Incarnationis mysterio communicans esse personale humanitati formalis terminus est assumptionis, non autem humanitas secundum D. Th. alioquin similitudo non solum esset nulla, sed etiam opposita & contrarium intentæ veritatis ostenderet. Et in hoc articulo docet S. Doct. nomine assumptionis determinari terminum à quo & ad quem: hunc autem esse personam assumptis significat subdens: dicitur enim assumptio, quasi ab alio ad se sumptio. Et probatur etiam his argumentis. Primo: quoniam vthic ait S. Doct. & in art. 6. assumptio duo respicit extrema, quorum vnū ad aliud trahitur: humanitas enim vnū extremum est quod ad alterum trahitur, ad hypostasim scilicet Verbi vt eius personalitas subsistat; igitur Verbi personalitas terminus est formalis assumptionis. Et confirmatur: quia quod primum & principaliter intenditur in Incarnationis mysterio, est vt persona Verbi fiat etiam humanæ naturæ persona: igitur assumptio & Incarnatio ad Verbi suppositum humanæ copulandum naturæ, & ad illud vt terminum & complementum eius nobilissimū cleuandā naturam ordinatur. Præterea Verbi personalitas similitudinem quandam habet proportionalem actus & formæ respectu humanitatis, quæ ad illam instar quasi materialis potentialis ac perfectibilis (seculis imperfectionibus ex parte Verbi) comparatur; actus autem & forma in factione cuiuscunque cōpositi ex componentium vnitis entitatibus resultantis terminus est formalis, vt ante diximus.

Sed obseruandum est, in Verbi personalitate terminante humanā naturam & eius assumptionem & vnionem duo considerari, scilicet rationem formalem terminandi & conditionem; primum est ipsa Verbi personalitas: secundum autem est eius communicatio quæ fit humanæ naturæ: & quia illud præcipuum est in significatione termini formalis: hoc autem secundariū; idē simpliciter & absolute loquendo dicitur Verbi personalitas terminus assumptionis formalis; ipsū autem explicando diximus, terminum formale assumptionis esse personalitatem, connotando naturam humanam cui communicatur, seu quæ ad eius subsistentiam & vnitatem assumitur. Sed quoniam Verbum habet ex humanitate formaliter, vt fit humana persona: idē quodammodo siue secundum quid termini formalis rationem habet humanitas in Incarnatione; non tamen simpliciter & absolute ob rationes superius assignatas. Vt autem earum vis appareat euidentius, & opposita facilius argumenta diluantur. Notandum est, vnionem humanæ naturæ cum diuina persona dupliciter posse considerari: Vno modo quatenus est vnio substantialis, per quam diuina persona constituitur in ratione humani suppositi; & hoc modo humanitas forma quodammodo est & terminus vnionis formalis; persona vero rationem habet subiecti factionis, absque vlla tamen sui mutatione, vt docet infra Cai. q. 16. a. 7. & quia Christus, qui huius substantialis vnionis terminus est totalis, formaliter includit & importat humanitatem per modum naturæ; atque adeo per modum formæ: Verbum autem per modum suppositi: idē considerata ratione vnionis substantialis humanæ naturæ cum persona Verbi: quia per humanam naturam Verbo coniunctam Christus constituitur, idē Verbū fit homo, formalior est vt sic humana natura, quam Verbum; ac proinde terminus est vnionis

Naz. in D. Tho. 3. partem

A formalis: Alio modo considerari potest hæc vnio, quatenus est assumptio & eleuatio humanitatis ad esse Verbi diuini personale, cuius accessu humanitas dignitatem adipiscitur infinitam; & hoc modo persona Verbi terminus est vnionis formalis. Et quoniam hæc vnio propriè formaliter ac simpliciter est assumptio, per quam humanitas eleuatur ad esse Verbi personale, vt ad terminum & complementum, quo suppletur creata personalitas excellenter, & additur assumptæ naturæ dignitas infinita: idē propriè & absolute loquendo dicendum est, terminum huius vnionis formalem esse diuini Verbi personam. B Et quamuis hoc nomen Christus importet formaliter humanitatem per modum naturæ; ac proinde per modum formæ: simpliciter tamen & absolute Verbum diuinum est huius nominis principalius & formalius significatum. Nā Christus formaliter quidem importat humanam naturam, sed tamen vt assumptam & eleuatam ad esse personale Verbi; quod etiam ex ipsa nominis significatione colligitur: Christus enim vnctum significat: igitur nomen Christi significat humanitatem formaliter, non præcisè sed vt vnctam oleo subsistentiæ personalis Verbi diuini.

C Formalis itaque terminus assumptionis propriè & absolute loquendo fuit ipsa Verbi subsistentia humanæ naturæ communicata: vt enim scitè notat Asturicensis in allegata q. 7. pag. 868. licet Verbum, vt humanum suppositum præcisè consideratum, tam in ipsa vnione vt vnio est, quam in significatione huius vocis, Christus, se habeat quali materialiter: si tamen consideretur Verbum prout ad eius esse personale perfectissimum & formalissimum assumpta est humanitas, ipsa humanitas rationem habet eius, quod est in hac vnione materiale; & idē benè supra diximus, humanitatem non habere rationem termini formalis in hac vnione, nisi secundum quid quatenus scilicet constituit Verbum secundum rationem humani suppositi; sed absolute loquendo, terminus huius vnionis formalis est persona Verbi; cum ad eam humanitas in actu assumptionis, vnionis & compositionis se habeat vt materiale.

D Ex dictis sequitur primo, terminum assumptionis, totalem & adequatum non esse relationem. Corollarium hoc probat S. D. in 3. dist. 2. q. 2. a. 2. q. 3. sic discurrens: Natura relationis est, vt in alijs generibus causam habeat: quia minimum habet de natura entis, vt Comment. ait in 12. Metaph. Vnde, quamuis relatio per se non terminet motum; quia in ad aliquid non est motus, vt probatur in quinto Physic. tamen ex hoc, quod motus per se terminatur ad albedinem, consequitur relatio similitudinis ad omnia alba, similiter etiam, ex hoc, quod motus generationis terminatur ad formam, consequitur hæc relatio, secundum quam materia sub forma esse dicitur: ita etiam ex hoc, quod motus assumptionis humanæ naturæ terminatur ad personā, consequitur hæc relatio, quæ dicitur vnio: vnde vnio est mediū, nō sicut assumptionis causans, sed potius sicut eam consequens, &c. Quod idem probant hic optime Cai. Med. & Suar. disp. 7. sect. 1 pro quo etiam faciunt omnia argumenta, quibus sequens dictum probant expoiitores.

E Secundo sequitur, terminū assumptionis totale & adequatū esse ens absolutū in cōpositione cōstitēs, quod est filiū Dei esse hominē. Probat hoc dictū Cai. optimis argumentis & post eum Med. & Suar. loco notato, & sect. 4. dictæ disputationis, & Astur. in allegata q. 7. pag. 863.

Aliquot di-
citur consona
corollaria
deducuntur.

P

Ter-

Tertio sequitur, terminum huius assumptionis totalem esse hunc hominem, Christum id est Verbum quatenus est humana persona. Dictum hoc non differt à secundo, sed illud explicat: ens enim illud absolutum in compositione consistens, de quo in secundo dicto, idem est quod hic homo Christus: & ideo eisdem argumentis probatur hoc dictum quibus & secundum: specialiter autem hoc probant Med. super hoc articulo in secunda sua conclusione. Suar. in allegata disp. 7. sect. 1. & 3. prope finem. Verbum igitur ut est humana persona, terminus est huius assumptionis adequatus seu totalis: Quod enim in utero Virginis de spiritu Sancto conceptum est, & ex ea natum, quod factum est homo, illud est huius admirabilis assumptionis terminus adequatus & totalis: at hæc Dei filio vere conveniunt; quatenus homo est siue quatenus est humana persona; ut patet ex Symbolo fidei dicente: Et Incarnatus est de spiritu sancto ex Maria Virgine, & homo factus est; ergo Dei filius seu Verbum ut homo est, siue quatenus est humana persona, est assumptionis terminus adequatus.

Ultimo sequitur, terminum assumptionis formalem propriè & absolute loquendo esse Verbi personalitatem.

PRIMA CONCL. Quamvis assumptioni secundum varias considerationes varie possit assignari terminus formalis: oportet tamen illi unum tantum secundum rem propriam ac per se primo terminum assignare.

Hæc conclusio Cai. a. sequenti in fine Com. Probatur; quoniam hæc actio quocunque nomine significetur est eadem specie: ergo quocunque nomine significetur, habet secundum rem terminum formalem eiusdem rationis. Probatur conseq. quoniam à termino formali sumitur species actionis. Secundo hæc actio, quouis nomine significata habet eundem terminum formalem, ex cuius unitate sumitur unitas termini totalis: sicut unitas compositi sumitur ex unitate formæ.

SECUNDA CONCL. Terminus formalis assumptionis non est humanitas simpliciter & absolute loquendo, sed tantum secundum quid. Hæc patet ex dictis.

TERTIA CONCL. Terminus assumptionis formalis non est aliquis modus substantialis in humanitate productus. Prob. primo quoniam, ut ostenditur inferius, nullus talis modus in humanitate producit. Secundo quia de ratione termini formalis alicuius productionis est, ut per illam productionem communicetur productio; & ut productum accipiat esse per illum; ut ait Capre. in 1. disp. 5. q. 1. ad 1. contra 1. concl. Et hoc productum, quod est Christus siue Deus homo, non accipit esse ab illo modo, sed à personalitate Verbi, quæ eadè est realiter cum essetia & esse diuino; ergo. Et probatur etiam prima propositio ratione: Terminus formalis est id quod in composito productio rationem habet aut modum formæ, vel actus respectu alterius partis, aut quasi partis eiusdem compositi constitutiæ: in composito autem quod est Christus, duo tantum assignantur quasi partes eius constitutiæ: Altera est persona Verbi; in qua etiam includitur diuinitas: Altera verò est humanitas: constat autem humanitatem nec esse formam nec modum habere formæ simpliciter loquendo respectu personæ Verbi, ex alia verò parte Verbi personalitas habens esse diuinum humanitati communicatur, & confert illi diuinum esse: ita ut humanitas existat essetia Verbi & sit homo Deus & Deus homo; ergo.

QUARTA CONCL. Terminus assumptionis formalis non est humanitas, ut personata personalitate Verbi.

QUINTA CONCL. Terminus formalis assumptionis propriè & absolute loquendo est persona Verbi; ut connotans respectum ad humanam naturam, cui suam communicat subsistentiam. Hæc etiam patet ex dictis.

SEXTA CONCL. Relatio non est terminus formalis neque totalis & adequatus assumptionis. Hæc est D. Th. loco notato.

SEPTIMA CONCL. Terminus assumptionis totalis & adequatus est ens absolutum in compositione consistens, quod est filium Dei esse hominem. Hanc latè probat Cai. & alij supra nominati.

ULTIMA CONCL. Terminus assumptionis totalis est hic homo Christus, id est Verbum quatenus est humana persona. Hæc sequitur ex præcedenti & patet ex dictis.

CONTRA secundam, & quintam conclusionem argum. Vsq. Per actionem assumptionis, licet fiat una persona composita ex duabus naturis; tamen persona prout subsistens in natura diuina, dicitur hac actione fieri homo per humanitatem assumptam: homo autem non dicitur fieri Deus; ergo terminus formalis assumptionis non est persona diuina sed humanitas. Antecedens patet. Consequentia probatur: quia diuina persona constituta Deitate, & relatione in hac actione comparatur ut subiectum, quod per susceptionem alterius naturæ fieri debet homo; ratio verò formalis hominis est natura humana, quam suscipere debet persona diuina; ergo illa potius dici debet terminus formalis, qui per Incarnationem & assumptionem fit, quam diuina natura vel persona. Resp. hoc argumento probari naturam humanam esse terminum assumptionis formalem secundum quid, non autem simpliciter. Ad argumentum igitur dico nullam esse conseq. loquendo de termino simpliciter. Ad eius probationem negatur consequentia: nã sequitur tantum; humanitatem esse terminum formalem secundum quid, ut patet ex ijs, quæ latè diximus ostendentes personam esse terminum assumptionis formalem propriè & absolute loquendo.

CONTRA easdem concl. sunt duo argum. quæ ob aliis proponit & soluit Asturic. quorum tamen solutio patet ex dictis. **Primum argum.** est: Christus formaliter humanitatem importat quam Verbum; ergo humanitas fuit terminus formalis assumptionis & hypostaticæ vnionis. Antecedens probatur: Quia Christus importat Verbum ut suppositum, & humanitatem ut naturam in ipso suppositam: at natura comparata ad suppositum rationem habet formæ; ergo. Resp. falsum esse antecedens. Ad probationem dico, nomine Christi importari formaliter naturam humanam, sed ut assumptam & eleuatam ad esse personale Verbi: & ideo simpliciter & absolute loquendo nomine Christi principaliter & formaliter significatur Verbum, quam humanitas, ut supra diximus.

Secundum argum. est: Per hanc vnionem per obiecta se primò intenditur ut Verbum quod suppositum erat diuinum esset per Incarnationem suppositum humanum, sed ab humanitate tanquam à forma habet diuinum Verbum ut sit suppositum humanum loquendo formaliter de supposito humano, ut est humanum; ergo humanitas formalior fuit huius vnionis terminus. Respond. formalitatem, quam habet humanitas, quatenus Verbum constituit in ratione sup-

suppositi humani esse potentialitatem, & materialitatem respectu eius perfectionis, quam ipsa humanitas accipit ex vnione ad Verbum; ac proinde Verbum, quatenus suppositum est humanitatis eleuatium & perfectiū formalis significatur hac voce Christus, quam humanitas.

Ob 1. cont. 4. concl. **CONTRA quartam**, & quintam concl. arguunt recentiores prædicti *Primò*: quia teste Arist. 2. *Phys. tex. 14. & lib. 1. de partibus animal. c. 1. in fine*, natura est terminus generationis, non quidem totalis sed formalis; ergo etiam terminus formalis huius vnionis, per quem generatus est Christus, non est persona sed natura. *Confirmatur primò*; quia terminus formalis habet se vt principium formale & non materiale: persona autem Verbi habet se vt subiectum sustentans humanitatem; ergo. *Secundo confirmatur*: quia terminus huius actionis vt est humanatio, est humanitas; ergo illa etiam est terminus formalis assumptionis vel Incarnationis, quæ sunt eadem actio specie. *Resp. primò* Arist. *locis allegatis* nomine naturæ formam intelligere, vt perspicue declarat ibi philosophus. *Secundo* dico nullam esse consequentiam: quoniam in assumptione humanitatis à Verbo, non generatur sed supponitur humanitas actu producta: fit autem compositum hoc, quod est Christus, per hoc quod Verbi personalitas additur vt terminus & vt complementum humanitati. *Ad primam confirm.* dico, personam Verbi secundum quandam rationem se habere, vt subiectum sustentans humanitatem, & secundum hanc considerationem, humanitatem esse terminum formalem Incarnationis. Sed quoniam humanitas non est terminus huius actionis, nisi vt assumpta & eleuata ad Verbi personalitatem, à qua summam recipit perfectionem: idè simpliciter & absolute loquendo, terminus formalis huius actionis est diuina Verbi personalitas. *Ad secundam confirm.* patet ex dictis: probat enim humanitatem esse terminum huius actionis secundum quid.

Obi. 2. *Secundo* Incarnatio est actio specie distincta ab assumptione naturæ Angelicæ vel equinæ; ergo habet terminum formalem specie distinctum à terminis illarum; ergo terminus formalis illarum non est persona Verbi. Antecedens patet; nam termini totales illarum sunt distinctæ speciei, scilicet hic homo, hic Angelus & hic equus: non est autem actio eiusdem speciei, quæ habet terminum totalem distinctæ speciei. Prima etiam consequentia patet; quia terminus formalis est, qui tribuit speciem totali termino; igitur vbi terminus totalis fuerit distinctæ speciei etiam terminus formalis erit speciei diuersæ. Secunda verò consequentia probatur: quia persona Verbi semper est eiusdem rationis, siue terminet naturam humanam siue Angelicam aut equinam &c. & idè si esset terminus formalis prædictarum actionum, omnes ille haberent terminum formalem eiusdem rationis & essent eiusdem speciei. *Resp.* Incarnationem dicere vnionem hypostaticam diuinæ personæ cum humana natura: Incarnatio igitur potest dupliciter considerari. *Primò* ex parte vnitatis hypostaticæ in ipsa Verbi personalitate. *Secundò* ex parte naturæ ad talem vnitatem assumptæ. Si primò modo consideretur Incarnatio; prout scilicet est vnio duarum naturarum in vna Verbi personalitate; quod est considerare ipsam, vt est vnio hypostatica in persona Verbi vt sic, non est diuersæ rationis ab alijs vnionibus, quæ fieri possunt cū

alijs naturis, puta Angelica equina &c. quia omnes sunt vniones hypostaticæ secundum eandem Verbi personalitatem: naturarum enim assumptarum diuersitas secundum hanc considerationem hic interuenit tantum materialiter & quasi per accidens: si verò secundo modo consideretur Incarnatio, scilicet ex parte naturæ assumptæ, certum est eam specie differre ab vnione Verbi cum natura Angelica & equina &c. & quoniam vnitas personalis est id quod precipuum & formalissimum est in Incarnatione: idè simpliciter & propriè loquendo dicendum est, prædictas actiones non esse species differentes. Ad argumentum igitur negatur antecedens propriè & absolute loquendo; quamuis sit verum secundum quid scilicet considerata Incarnatione ex parte naturæ. Ad probationem dico terminos illarum assumptionum esse specie distinctos considerando assumptiones illas ex parte naturarum assumptarum; non autem si considerantur, quatenus vnitatem habent hypostaticam in propria Verbi personalitate, quæ est earum consideratio simpliciter.

CONTRA sextam & septimam conclusionem sunt argumenta, quæ referunt & soluunt Cai. & Med. *super hoc 4.*

Alia argumeta, quæ contra prædictas conclusiones afferri possent ad sequentem attinent Cōtrouerfiam.

TERTIA CONTROVERSIA.

An per actionem assumendi & vniendi fiat aliquid in humanitate, quod sit accidens absolutum aut respectuum, aut modus absolutus vel respectus ab ea distinctus.

QVINQUE solent in hac Contro. Doctorū sententiæ recenser. *Prima* est Gab. 1. *dist. 30. q. 4. a. 2. & in 3. dist. 1. q. 1. a. 1.* Vbi docet per assumptionem & vnionem fieri qualitatem quandam absolutam supernaturalem in humanitate, vt per eam vniatur diuinæ personæ: hanc verò qualitatem dicit esse gratiam vnionis.

Secunda sententia est Scoti in 3. *dist. 1. q. 1. §. sed circa dictum articulum*, quam explicat & tuetur Rada in sua 3. p. *Contro. 3. a. 4.* & consistit in tribus dictis: *Primum* est, per actionem vniendi fit aliquid in humanitate, quod tamen non est qualitas supernaturalis, neque entitas aliqua absoluta, quæ sit veluti proximum vnionis fundamentum. *Secundum* id, quod in humanitate primò & immediate ac proxime fit per actionem vnitiuam, est vnio humanitatis cum Verbo, quæ in humanitate est relatio realis actualis dependentiæ ad Verbum, tanquā ad suppositū ipsum, sustentat ac suppositas. *Tertiū* est: Vnio humanitatis cum Verbo, licet sit accidens, non tamen est accidentalis sed substantialis: quia humanitas vnitur Verbo secundum substantiam, id est hypostasim verum esse illi substantiale tribuendo scilicet esse hominis; quia ex vi vnionis Verbum verè est homo & substantia & quid, non quale aut ad aliquid.

Tertia sententia est Suar. *disp. 8. sect. 2.* qui dicit quatuor. *Primum* est: Per actionem vnitiuam aliquid factum est in humanitate ab illa distinctum ex natura rei, quod definirer esse in illa si à Verbo separaretur: *Secundum* est: Id quod fit in humanitate, est modus substantialis ipsius humanitatis, quo intelligitur existere in Verbo, qui

qui modus impossibilis est humanæ substantiæ, non ultimo terminans naturam in se sed constituens illam in Verbo, ut in ipso terminetur. *Tertium* est: Hic modus dicit intrinsecam & essentialem seu transcendentalem habitudinem ad Verbum. *Quartum* est: Hic modus substantialis coniunctionis humanitatis cum Verbo est fundamentum proximum propriæ & prædicamentalis relationis unionis: quam sententiam quo ad secundum dictum sequuntur alij quidam recentiores Thomistæ viri doctissimi.

Quarta sententia est Vasq. *disputatione octava, capitulo decimotertio*. Vbi dicit quinque *Primum*: In humanitate unita Verbo præter materiam & animam, & earum unionem inter se est etiam modus quidam substantialis non absolutus, sed relatus ad Verbum, ratione cuius ipsa dicitur esse in Verbo, ei vniri & ab illo sustentari & substantialiter terminari. *Secundum*: hic modus substantialis, ita suapte natura est relatus & intrinsecam habitudinem habet ad Verbum Diuinum, ut relatio ab ipso modo non distingatur. *Tertium*: Hic modus non est aliquid præuium præparans naturam ut sustineatur à Verbo, sed est actus ipse suppositi diuini terminantis & sustentantis naturam; qui licet in genere causæ efficientis sit à tota Trinitate: tamen ut actus terminandi & sustentandi naturam propriè solū Verbum respicit, & ipsi tribuitur ad modum causæ formalis aut materialis: licet reuera nullum genus causæ ipsi conueniat, & commode potest appellari modus inexistentiæ: quia natura humana quæ per se existente poterat, in alio existit tanquàm in supposito, licet non tanquàm in subiecto, & est modus dependentiæ naturæ humanæ à Verbo, non tanquàm à causa propriè, sed tanquàm à supposito terminante & sustentante. *Quartum* est: Hoc ipso quod Verbum diuinum hoc modo terminat naturam, natura ipsa vnitur Verbo; & idè communitè hic modus dicitur vnio sumpta pro actu vniendi; non tantum pro actu vniendi qui sit actio & dicitur vnio in fieri: quia ratione refertur ad totam Trinitatem; sed etiam pro actu vniendi in facto esse qui est terminatio, quia ratione tribuitur soli Verbo tanquàm actus proprius illius ut suppositi terminantis. *Ultimum*: etiam si modus ille verè esset accidens de prædicamento accidentis, posset rectè defendi unionem naturæ humanæ cum Verbo, esse substantialem & essentialem: hoc est durarum naturarum in vna persona re ipsa & nō sola habitudine.

Quinta & vltima sententia est Cai. in hoc art. & infra a. 10. circa resp. ad 1. D. Th. Vbi docet, coniunctionem humanæ naturæ cum persona filij Dei nihil aliud esse, quàm vtriusque indiuisiōem in esse personali filij Dei: Et in hoc mysterio nullo ens reale interuenisse præter extrema & mutationem ac relationem inde resultantem; quibus verbis planè significat, per assumptionem & unionem nihil fieri in humanitate, sed solū fieri hoc compositum; quod est Deum esse hominem; quam sententiam prius tenebat. Arimænis in primo dist. 28. q. 2. in resp. ad 17. & 18. argum. & Baconus in 3. dist. 1. q. 1. a. primo. Eandè sequitur Aluar. disp. 13. & Val. puncto quinto, & est expressè D. Thom. vt ex dicendis patebit &c.

Resolutio.
Status Controuersie.

UT VERITAS, quam inquiremus in proposita Controuersia perspicuè nobis eluceat certa primum, & ab omnibus confessa discernenda sunt à dubijs, quæ ad præsentis Controuersie materiam pertinent. Sunt autem quin-

A que in hoc sacrosancto Incarnationis Mysterio, de quibus nulla potest esse dubitatio. *Primum* est Verbum. *Secundum* est humana natura. *Tertium* actio phys. & passio, quæ mutatio quædam est humanæ naturæ, siue per quam mutatur humana natura & vnitur Verbo. *Quartum* est terminus totalis & adequatus, scilicet hic homo siue Deum esse hominem. *Quintum* est relatio unionis inter humanitatem & Verbum, quæ secundum D. Th. ad tertium ordinem siue modum attinet relationum: hæc enim omnia fatentur omnes in Incarnationis Mysterio reperiri; quamuis de relationis natura non conueniant. *Quæstio* verò est an his addendū sit etiam sextum, quod vel sit fundamentum prædictæ relationis, siue quidam quidam substantialis absolutus in humanitate receptus, & quasi terminus formalis actionis vniitiuæ, ut vult Suarez, vel sit relatio substantialis loco dictæ relationis tertij modi constituenda, ut affirmat Vasquez. Pro cuius difficultatis resolutione præsupposita distinctione illa de duplici actione scilicet vniitiua & productiua, de qua satis in præcedenti Contro.

Considerandum est primum, nullam in humanitate Christi poni posse realitatem supernaturalem mutatione causatam, quæ proximè fiat capax diuinæ substantiæ, siue ea realitas sit qualitas, siue relatio, siue modus substantialis; quin illa habeat rationem mediij disponētis, vel formaliter coniungentis humanam naturam cum personali tate diuina: nam si medium nō est, igitur immediate se ipsis coniunguntur extrema, ac proinde realitas omnis unioni iā factæ superueniēs, nihil prorsus ad eā causandā confert: at verò defensores quatuor opinionum, quas in principio retulimus, realitates illas, siue sint absolutæ siue relatiuæ dicūt esse maximè necessarias, ut extrema scilicet Verbum & humanitas coniungantur; igitur hoc ipso sentiunt eas ad unionē extremorum requiri tanquàm media.

Secundo sciendum est ex D. Thom. in 3. dist. 2. quæst. 2. a. 1. Duplex esse medium scilicet congruentiæ & necessitatis. Medium (inquit) congruentiæ est, quod facit ad decentem coniunctionem extremorum, quæ tamen nihilominus sine illo esse posset; sicut pulchritudo facit ad decentem coniunctionem matrimonij, quæ tamen amissa matrimonium non soluitur: Medium autem necessitatis est, sine quo coniunctio extremorum esse non potest; sicut lumen coniungitur aeri mediante diaphaneitate. Hoc tamen contingit dupliciter; quia, vel est causa coniunctionis, vel est coniunctionem consequens: Coniunctionis causa est medium, sicut aqua, & aer in visu; quia per aerem redditur species visibilis ipsi visu: Consequens autem coniunctionem est, quod ex coniunctorum dispositione causatur; sicut aer, vel aqua est medium in tactu: propter hoc oportet, extremitates corporum se tangentium humiditas esse: & ita oportet humiditatem aliquam intermediam esse: medium autem, quod est causa coniunctionis, est duplex; quia, vel coniungit effectiue, sicut homo reconciliat inimicos dicitur medium inter eos, vel coniungit formaliter, sicut amor coniungit amicos, ut medium, quoddam inter eos. Sed vtrumque horum adhuc dupliciter contingit; quia medium necessitatis, vel causa coniunctionis est in actu, ut patet in vinculo, quo aliqua colligantur, vel est causa coniungibilis atque; sicut siccitas in ligno causat coniungibilitatem ad ignem. Hæc ibi: quam doctrinā S. Doct. in art. 2. eiusdem quæstionis ad præsentem materiam applicans ait: In vniōe humana natura ad diuinam, nihil potest cadere medium forma-

Nihil per actionem as-
sumendi, &
vniendi se-
ri in huma-
nitatem, quæ
si diuina
substantiæ
capax.

Medium
multiplex.

E

liter vnionem causans, cui per prius humana natura coniungatur, quam diuine persone: sicut inter materiam, & formam nihil cadit medium in esse, quod per prius sit in materia, quam forma substantialis: alias esse accidentale prius esset substantiale, quod est impossibile; ita etiam inter naturam, & suppositum, non potest aliquid dicto modo medium cadere, cum utraq; coniunctio sit ad esse substantiale. Sed sicut aduentum forme in materia precedunt ordine fieri disponentia formaliter, & materialiter, quibus materia redditur idonea ad susceptionem forme: ita etiam in humana natura inueniuntur quedam super addita, quibus redditur decens, vt assumatur à diuina persona, vt scientia, & virtutes, & huiusmodi. Vnde ista possunt quodammodo dici medium congruentia. Hæc S. D. & ibidem in resp. ad secund. ait: Fruitio operationem grandam dicit. Vnde per fruitionem anima vnitur Deo, sicut operans operationis obiecto: hoc autem ad rationem perfectæ operationis pertinet, vt à potentia mediante habitu eliciatur: Et ideo oportet, quod vnio fruitionis mediante habitu gratuito fiat: vnio autem in persona est ad vnum esse personale: habitus autem non potest esse principium persone subsistentis, sed est ad esse consequens; & ideo gratia non est medium in vnione personali, sicut vnionem formaliter causans. Et in responsi. ad tert. Quamuis (inquit) assumi in vnitatem diuina persona sit supra facultatem humane nature: non tamen exigitur aliquid formaliter humanam naturam eleuans ad talē assumptionem; tūm quia quocunque addito, talis natura à persona diuina in infinitum distaret; tūm quia, cum assumi per se natura conueniat: omnia autem accidentia præter rationem nature sunt; & ideo non poterit humana natura, secundum id, quod assumptibilis est, eleuari per aliquod accidens additum ad hoc, vt assumptibilior fiat, sed ad hoc, quod assumatur, exigitur benignitas diuina humanam naturam ad tantam benignitatem gratis eleuans. Hæc S. D. quæ de verbo ad verbum referre placuit, vt videant recentiores, quantum noua eorum inuenta distent à modo loquendi; & fortassis etiam à mente & à veritate doctrinæ D. Th. qua sola bene percepta & mature perpenſa confutari ac dilui facile poterunt eorum doctorum rationes & fundamenta, quibus suam aduersus antiquos Thomistas nituntur opinionem stabilire. Sic enim ex hac D. Th. doctrina possumus argumentari. Primò; Inter materiam & formam nihil cadit medium in esse, quod prius sit in materia quam forma substantialis; ergo nec inter naturā & suppositum potest aliquid dicto modo mediū cadere. Antec. prob. quia alias esse accidentale esset prius substantiale quod est impossibile. Cōseq. verò prob. quia vtrique coniunctio est ad esse substantiale.

*Conferatur
responsio ad
precedentē
rationē, &
dicitur dis-
ponitur de
causalitate
materie &
forme, &
de eorū v-
nionē & o-
stenditur in-
ter natura
& suppositū
nullū esse
mediū cau-
salitatem.*

Sed dicunt Suar. & Vasq. argumentum hoc militare contra sententiam Gab. & Scoti; non autem contra suam opinionem asserentem, medium illud esse modum substantialem ab humanitate, non realiter sed solum ex natura rei distinctum, sicut modus forme, quo vnitur materie, ab ea distinguitur ex natura rei. Sed hic dicendi modus facile confutatur ex eodem fundamento; quoniam inter materiam & formam nullus modus est medius, nisi causalitas materie & forme: at inter naturam & suppositum nullā est causalitas: ergo. Prima propositio notissima est apud Metaphysicos & conceditur ac explicatur à Suar. *disput. Metaphys. 13. sed. 9.* Vbi agit de causalitate materie, & *disput. 15. sect. 6.* Vbi agit de causalitate forme. Ait autem Suar. causalitatem materie in ipsam formam (quan-

do materia talis est vt à materia causetur & pendeat) non esse aliud à propria vnione talis forme cum materia, quatenus ipsamet vnio materialiter causatur à materia; & mediante illa forma ipsa pendet etiam à materia. Vnio verò (inquit) animæ rationalis cum materia singularis est, & diuersæ rationis essentialis ab omni vnione materialis forme, quam substantialem inhætionem appellare possumus: hæc autem vnio causatur (inquit) materialiter à materia; & tamen ipsa anima non causatur: Causalitatem autem forme docet esse actua-lem vnionem forme ad materiam, & vnā & eandem esse vnionem, quæ causatur à forma & à materia & ab efficiente, ab vnoquoque in suo genere, neque repugnare vt eadem vnio quatenus est à forma sit quasi via seu ratio, qua mediante forma causat totum compositum; & quatenus est à materia sit ratio qua mediante forma materialis in suo esse à materia pendet. Vasq. autem *disputatione decimanona capit. secundo*, quamuis in forma accidentali præter modum inhætionis nullam aliam causalitatem aut effectum formalem agnoscat; in forma tamen substantiali præter modum inhætionis constituit actum informationis in forma, & actum receptionis in materia: Quos actus affirmat esse idem realiter inter se, & cum ipso effectu substantiali deriuato ab ipsa forma. Ait præterea modum animæ rationalis, quo fit apta materie, vt dicatur vnita, cum de se vnita non sit, ab homine generante produci. Quamuis enim (inquit) non habeat virtutem producendi spiritualementem aliquam substantiam, bene tamen habet modificandi illam, vt coniungatur materie tamquam forma, & fiat substantia corporea: cum totum hoc ad constitutionem substantiæ corporeæ ordinetur. In quibus tamen dictis (vt obiter dicam quod sentio) duo sunt, quæ à Metaphysica veritate videntur extranea. Primum est: vnā & eandem esse vnionem, & actum materie & forme. Secundum est modum & vnionem animæ intellectuæ, vt eius modus est, à generante produci: primum enim proprias & oppositas ac sese inuicem in diuerso genere præcedentes causalitates materie & forme confundit; cum tamen non minus quam ipsæ causæ debeant esse distinctæ; cum præsertim vnio prout est nature modus, sit idem cum ea secundum rem; & vnio vt modus est forme, non sit alia res ab ea distincta: vt videntur etiam authores prædicti confiteri. Secundum autem adhuc magis apertam habet absurditatem: tūm quia modus ille idem est realiter cum anima rationali; tūm quia spiritualis omnino est; tūm quia propria est animæ causalitas, prout se ipsa corpus informat; de qua re videndus est Cai. in 1. p. q. 118. a. 2. circa resp. ad 3. D. Th. Sed prædictos authores arbitror nominis ambiguitate fuisse deceptos: Vnio namque multiplex vnio nomen est; nonnunquam enim vnus tantum simplex nomen est. extremi; quatenus coniungitur alteri, modum significat: puta modum seu vnionem materie vt recipit formam, vel modum & vnionem forme vt actuat materiam: quandoque verò vnā quasi totā ex his duabus vnionibus confurgentem vnionem significat: vnus enim vnionis rationem habent & pro vna computantur; tūm quia necessariò connexæ sunt; cum vna nequeat esse sine altera; & vna quodammodo pendeat ex altera, & ordine instantis nature à quo licet non in quo, se se

se inuicem præcedant & consequantur; tunc A
quia ad vnum ordinantur compositum con-
stituendum, quod ex vtriusque partis vnio-
ne resultat. Hanc itaque solam posteriorem
vnionis significationem considerantes, vt v-
nam simpliciter authores illi vnam esse tan-
tum vnionem affirmarunt, quam soli formæ
dicunt conuenire, & in materia simul cum i-
psa forma recipi; Quod esse falsum perspi-
cui patet ex dictis. Sed de his alibi fortasse
Deo dante differemus vberius. His adde cau-
salitatem formæ non esse verè & realiter ali-
quid medium inter ipsam formam & eius ma-
teriam: vt ait Caietanus in 1. p. quest. 76. art. B
1. circa resp. ad 6. D. Thom. quia causalitas for-
mæ est veluti operatio per modum actus se-
cundum ipsius causæ formalis nihil super eam
addens, nisi ipsam formam esse actum subie-
cti, quod (inquit Caietanus) non est ipsa
forma, nec ipsum subiectum, nec aliquid ens
medium; quia esset processus in infinitum,
sed est subiectum & formam in esse tali indi-
uifa esse, seu subiectum esse simpliciter vel
secundum quid tali forma. Vide ibi latam
& subtilem huius materiæ explicationem.

Secunda verò propositio affirmans inter
naturam & suppositum nullam esse causalita-
tem patet ex ijs, quæ latè diximus in prima
parte questione 50. artic. 2. Contro. 3. & bre-
uiter ostenditur; quia subsistentia qua sup-
positum constituitur, purus terminus est; at
verò terminus vt sic, nullam dicit causalita-
tem: natura verò ad subsistentiam compara-
tur, vt res incompleta ad suum illi debitum
complementum; ac proinde eodem actu quo
Socrates à Platone generatur, eius etiam pro-
ducitur subsistentia: adeo vt nunquam intel-
ligatur completa generatio Sortis, nisi post-
quam fuerit per subsistentiam, vt eius intrin-
secum complementum terminata: comple-
mentum autem vt sic, à re non causatur, cu-
ius est complementum, sed ab eo qui rem
completam in esse producit. Sed ait Vasq. v-
nionem Verbi diuini cum humana natura esse
modum, qui est actus ipse suppositi ter-
minantis & sustentantis naturam, & potest (in-
quit) appellari modus in existentia; quia natu-
ra humana, quæ per se existere poterat, in
illo existit tanquam in supposito, & est mo-
dus dependentiæ naturæ humanæ à Verbo,
tanquam à supposito terminante. Sed hac fr-
uola sunt nec ostendunt modum aliquem no-
uum realem inesse humanitati, quo Verbo
copuletur vt in eo subsistat: Verbum enim
humanæ subsistentiæ vices agens excellenter
humanitati se ipso coniungitur immediatè
tanquam terminus; igitur in humanitate, quæ
potentiam habet obedientialem ad subsistentiam
diuinæ personalitatis: nihil de nouo fit nisi
hoc, quod est actu subsistere subsistentia Verbi:
hoc autem nihil creatum addit humanitati, quod
sit veluti medium, aut vnio formalis illius cum
Verbo; sed diuinam tantum personam seipsam, quo
ad subsistentiam humanitati communicantem:
actu namq; terminare, siue naturalis siue super-
naturalis sit terminus, aut terminatio, nihil præ-
ter ipsum terminum ponit in terminato: Si na-
que terminus præsertim substantiæ, sit naturalis
qualis est omnis creata subsistentia, nullam habet
respectu terminatæ naturæ causalitatem; neque
ab ea dependet, vt à causa, nec vllam præexigit in
ea dispositionem, vt antè diximus. Si verò termi-
nus fuerit supernaturalis, vt in proposito Verbi

personalitas respectu humanitatis in Christo; cū
puri termini munus exerceat, nullam habet res-
pectu naturæ humanæ causalitatem: & cū sit cre-
ator, multò minus ab ea dependet, quæ creatura
est: Actus igitur diuinæ personæ terminantis hu-
manitatem valdè equiuocè actus est, nec ad mo-
dum actus agentis aut formæ informantis est con-
cipiendus: in his enim actus causalitas quædam
est, & modus quidam agentis vel formæ derivatus
in materiam agentis vel formæ subiectā, & nouā
aliquam realitatem in ea constituens: at actus
personæ diuinæ terminantis humanitatem; cum
nullam in eam exerceat causalitatem, nihil om-
nino noui, nisi personam ipsam, vt terminum
in ea constituit: alioquin diuina personalitas, iā
non puri termini præstaret officium, sed causæ
sua virtute aliquid influentis: Et cum potentia
humanitatis respectu diuinæ subsistentiæ non
sit naturalis sed obedientialis, & sit ad eam non
vt ad operationem, sed vt ad terminum, & vt ad
subsistentiam formaliter nullam exigit, aut pa-
titur præuiam in humanitate dispositionem, sed
immediatè respicit subsistentiā; vt ante notauim-
us ex D. Th. ac proinde reducitur hoc ipso po-
tentia illa obedientialis ad actum, quod diuina per-
sona fit terminis humanitatis; ita vt humanitas
ea subsistat. Et quemadmodum formæ causalitas,
quæ est eius vnio cū materia, nihil addit supra
formā, sed dicit ipsam formā esse actum subiecti,
quod non est aliquid mediū inter ipsam formā
& materiā, sed est ipsam formā & subiectum esse
indiuifa in tali esse, seu subiectū habere esse sim-
pliciter vel secundum quid per talē formā, & simi-
liter causalitas materiæ non est aliquid medium
inter ipsam materiā & formā; sed est materiā
esse subiectum formæ, & ipsam cum forma esse
indiuifam in tali esse, seu materiā respicere for-
mam cum tali esse: sic vnio hypostatica seu ter-
minatio aut suppositio naturæ humanæ ex
parte diuinæ personæ nihil addit supra personā
ipsam, sed dicit quasi actum secundum ipsius di-
uinæ personalitatis, qui supra personalitatē ni-
hil addit, nisi ipsam personam esse actu terminū
humanæ naturæ: quod non est ipsa persona nec
humanitas, sed est personam & humanitatem in
esse personali indiuifam esse, seu personam di-
uinam terminare, & subsistentiam communica-
re humanitati: ex parte verò humanitatis nihil
aliud est, quàm humanitatem terminari, & sub-
sistere diuinā personalitate, & habere esse per-
sonale indiuifum cum ipsa diuina persona, seu
potentiam humanitatis obedientialem ad subsi-
stentiam diuinæ personæ compleri. Hoc autem
non est humanitatem habere aliquid mediū inter
ipsam & diuinum Verbi personam, vt patet ex
dictis de vnione, & causalitate materiæ & formæ,
quæ causalitas longè magis apparentem habet ra-
tionem mediij, quàm terminatio illa passiva hu-
manitatis per subsistentiam diuinæ personæ
E &c.

Deinde contra Suarezium & Vasquezium asse-
rentes modum illum, quem humanæ Christi
naturæ dicunt esse necessarium vt in Verbo sub-
sistat, esse modum substantialem habentem in-
trinsecam & essentialē habitudinem ad Verbum,
quam hi vocant relationem transcendentalem,
esseque tantum ex natura rei ab humanitate di-
stinctū: sic argumentor: Omnis relatio rei tran-
scendens est ipsa rei natura, vt in aliud essentialiter
ordinata; ita vt absque tali ordine; nec per
primā intellectus operationē possit intelligi; igitur
omnis relatio transcendens est ei, cui conuenit,

MAH

naturalis: at nulla est humanitatis respectu Verbi seu diuinae personalitatis relatio naturalis; ergo nulla talis relatio, vel modus inuenitur in humana Christi natura respectu Verbi: Anteced. probatur; quia relatio transcendens illis rebus tantum proprie conuenit, quae cum non sint in praedicamento relationis, necessario diffiniuntur per additamentum extrinseci. Huius autem modi diffiniendi ratio à priori nulla potest assignari, nisi quia res illae sunt essentialiter in alio ordinatae; quod enim ad aliud habet ordinem essentialem, nec concipi sine illo potest nec diffiniri, è conuerso: ut patet de materia respectu formae, & de forma respectu materiae; de potentia respectu actus & obiecti; de motu respectu termini & alijs similibus, ut Caietan. aduertit in 1. p. qu. 27. a. 4. & qu. 77. a. 3. Imaginandum est enim (inquit Caiet.) materiam, formam, potentias, & habitus & alia huiusmodi esse entitates quasdam medias inter absolutas omnino & respectiuas totaliter; ita ut non per aliquid superadditum, sed per suas essentias ordinem habeant essentialiter ad alia; ita ut absque eis intelligi, etiam in prima intellectus operatione non possint; non quod extrinseca illa differentiae earum sint, sed quia earum differentiae sumuntur ab ordine ad illa, non quidem praedicamentali sed transcendente: simpliciter tamen haec entia dicenda sunt absoluta: quoniam absolutum proprie & simpliciter dictum distinguitur contra relatiuum praedicamentale. Consequentia uero probatur; quia nihil est rei magis naturale, quam quod est intimum & essentialis. Subsumpta uero propositio probatur: quoniam implicat perfectionem esse rei supernaturalis, & rem ad illam naturaliter ordinari: quia naturalis ordo, & inclinatio rei non est, nisi ad id, quod est ei naturaliter commensuratum & debitum; ac proinde quod est eiusdem ordinis.

Secundo aduersus eandem opinionem sic argumentor. Talis modus esset supernaturalis & idem realiter cum ipsa substantia, ut patet ex dictis: at implicat dari substantiam supernaturalem, ut ostendimus in 1. p. qu. 12. ar. 5. in 3. Controu. ergo. Sed respondet quidam iunior Thomista, implicari quidem dari substantiam completam supernaturalem; quia substantia completa non potest specificari ab extrinseco: omne autem supernaturale specificatur ab aliquo extrinseco scilicet à Deo ut excedente totum ordinem uniuersi, & eadem (inquit) ratione implicat dari partes substantiae, scilicet materiam & formam supernaturales; quoniam illae mutuo se specificant; quia mutuo se respiciunt, & non specificantur à Deo ut excedente totum ordinem uniuersi: modus autem hic substantialis, quia specificatur à Verbo, cui vnitur humanitas, ut excedit totum ordinem uniuersi licet sit substantialis potest esse supernaturalis. Sed haec responsio non diluit argumentum: primo: quia modus hic supernaturalis; cum sit relatio transcendens, idem erit realiter quod ipsa tota humanitas ut à Verbo terminabilis; atque ita tota humanitas erit supernaturalis. Secundo: quoniam si modus hic idem est realiter cum humanitate, & est illi intrinsecus; ergo est illi naturalis & connaturalis: aut saltem poterit à Deo produci natura seu essentia, cui talis modus sit connaturalis: hoc autem est impossibile, ut in allegata Controu. probauimus; ergo. Sequela quo ad primam partem probatur; quia omne quod est intrinsecum & essentialis rei, est illi naturale: iam autem diximus modum hunc cum sit relatio transcendens

A secundum aduersarios, esse etiam secundum eos intrinsecum & essentialis: quoad secundam uero partem probatur: quia cogenitus esset ipsi naturae humanae, nec unquam fuisset sine tali modo: quo ad ultimam autem partem patet; quia non implicat creari à Deo naturam, cui modus suapte natura intrinsecus & essentialis alicui naturae create sit illico naturalis. Secundo deficit ea responsio; quia impossibile est aliquid supernaturale esse idem realiter & essentialiter cum re naturali; igitur impossibile est, modum illum supernaturalem identificari realiter humanitati: antecedens probatur: quia magis distat modus supernaturalis à re naturali, quam modus spiritualis à re materiali: sed implicat esse aut fieri modum spiritalem; qui sit idem realiter cum re materiali: ergo. Responder praedictus Thomista non esse impossibile aliquid supernaturale identificari cum re naturali; & aliquid omnino immateriale cum re materiali: quoniam (inquit) resurrectio corporum supernaturalis est; & tamen idem est realiter cum re naturali, scilicet ipsis hominibus resurgentibus: sicut omnis motus vel mutatio identificatur cum suo termino: & potentia obediens aliquid habet formaliter supernaturalitatis; cum respiciat Deum ut auctorem omnium supernaturalium superantem totum ordinem uniuersi: & tamen non distinguitur à re naturali cuius est potentia; & tamen modus existendi in Sacramento, quem habet corpus Christi, est supernaturalis, & tamen si modus non distinguitur à re, cuius est modus, identificatur cum corpore naturali & materiali. Sed haec responsio non satisfacit; nam actus & effectus potest esse supernaturalis dupliciter: uno modo secundum se, ut gratia, gloria &c. & haec dicitur proprie & simpliciter supernaturalis: alio modo quo ad talem modum fieri: ut uisus ceco datus: nam etsi uisus secundum se sit homini naturalis; quod tamen illi post cecitatem, & in instanti conferatur, supernaturale est: & hoc dici potest supernaturale secundum quid siue quoad modum: Sic igitur in proposito hominum resurrectio non est naturalis primo modo; quia terminatur ad unionem animae & corporis, quae simpliciter loquendo est ex utraque parte naturalis non minus, quam uisus in homine, sed est supernaturalis secundo modo; quia supposita separatione per mortem animae à corpore, non est facultas in tota natura, per quam iterum uniantur. Vide, quae in hac materia scripsimus in 1. p. q. 1. a. 1. controu. 2. Modus autem ille, quae praedicti ponunt in humanitate respectu uerbi supernaturalis esset primo modo; quia nihil ad ordinem naturae pertinet potest facere humanitatem unibilem Verbo, aut ex unione humanitatis cum Verbo resultare: potentia autem obediens non est proprie loquendo supernaturalis, sed est ipsamet res naturalis cum negatione repugnantiae; ut fiat in ea, quid quid facere voluerit Deus: adeo ut tota supernaturalitas sit in agente & eius operatione: ipsa uero potentia secundum totum id, quod in ea reale est, sit naturalis: per extrinsecam autem denominationem dici possit quodammodo supernaturalis: quia scilicet consideratur in ordine ad agens supernaturale, ad quod tamen ab intrinseco non ordinatur; sicut nec ad actum, seu perfectionem ab eo factibilem recipiendam ordinatur; sed merè negatiue se habet; quia scilicet non repugnat. Modus autem existendi corporis Christi in Sacramento est quidem supernaturalis primo modo, sed non est idem realiter cum ipso: sicut nec omnis modus idem est realiter cum re, cuius est modus.

Corollaria
ex preceden-
ti doctina
deducta.
Primum.

Ex his sequitur primò, nullam relationem trans-
scendentem esse distinctam ex natura rei ab eo,
quod tali relatione refertur. Probatur id sequi;
quia relatio omnis transcendens ad eius, cuius
est relatio quidditatem pertinet, ut ostendimus.
Quod autem ad rei quidditatem seu essentiam
pertinet, non distinguitur ab ea ex natura rei, sed
ad eius naturæ rationem formalem pertinet:
Cum igitur ille modus, quem in humanitate cō-
stituit sit secundum eius auctores relatio trans-
cendens: Consequens est illum ab humanitate
ex natura rei non esse distinctum.

Secundum.

Secundò sequitur, non solum illum modum, si
conueniret humanitati, habere intrinsecum &
essentialem ordinem ad Verbum, sed etiam hu-
manitatem ipsam. Probatur illatio: quia tunc hu-
manitas non distingueretur realiter aut ex natu-
ra rei ab illo modo seu relatione transcendentia-
li, sed eam intime clauderet; sicut in ratione
materiæ quidditatiua clauditur intime ordo ad
formam, & in ratione formæ ordo ad materiam.
Itaque ridiculum est & contra veram Metaphys.
quòd aiunt prædicti recentiores, nimirum dictū
modum non autem humanam Christi naturam
habere essentialem habitudinem & relationem
transcendentalem ad Verbum.

Tertium.

Tertiò sequitur, non posse dictorum recentio-
rum opinionem, & multò minus opinionem
Scoti cum sententia D. Tho. conciliari; cuius op-
positum gratis & nimis facile pronuntiat Suar.

Quartò patet ex dictis, quasdam rationes Alua-
rezij, disput. 13. aduersus hanc opinionem esse pa-
rum efficaces. Prima namque qua probat primam
suam conclusionem, assumit nullum intercedere
modum substantialem inter animam & corpus,
quo formaliter vniantur. Quod esse falsum ostē-
dimus; quia duplex intercedit causalitas, quam
prædicti modum appellant: altera ex parte ani-
mæ: & altera ex parte corporis. Secunda verò ra-
tio pro eadem conclusione, licet verum assumat;
malè tamen infert intentum, eo quod non est ea-
dem ratio de vnitate in albedine, quæ conuenit
duobus albis, & de vnitate duarum in vna perso-
na; quia illa vnitas specifica tantum est: hæc au-
tem est numeralis: & præterea in hac vnitate, v-
num extremum, scilicet humanitas eleuatur su-
pernaturaliter ad esse personale diuinum, quod
est alteri extremo, scilicet naturæ diuinæ & Ver-
bo naturale. Tertia verò falsum assumit, videli-
cet, si modus ille vnitus est Verbo hypostaticè,
oportere illum vniri per alium modum substan-
tialem, & hunc per alium, & sic in infinitum: nam
dici facile posset, modum illum non propriè v-
niri Verbo ut quod, sed esse id quo vnitur hu-
manitas Verbo: humanitati verò modum illum
per se ipsum vniri: cū n. eius ratio formalis consi-
stat in modificatione humanitatis: hoc ipso dicitur
illi vniri, quod eam modificat. Dicunt igitur
prædicti recentiores id, quod propriè vnitur
esse humanitatem cum illo modo; quatenus i-
dem est realiter cum illa; id autem quo vnitur
humanitas, esse modum illum; quatenus forma-
liter & ex natura rei ab ipsa distinguitur. Alia ve-
rò eiusdem auctoris rationes, quibus primam &
quartam suam probat conclusionem longè soli-
diores sunt.

Conclusiones,
deductæ,
probata.

PRIMA CONCL. Per actum assumptionis & v-
nitonis nulla facta est qualitas in humanitate Christi,
per quam vniretur Verbo personaliter. Hæc patet ex
dictis. Eandem probat Suarez disput. 8. sect. 2. oppo-
sitam sententiam confutando, ea præsertim ra-
tione quòd pertineat ad errorem Nestorij. Sed
Vasq. disput. 18. cap. 2. nititur illam opinionem ab

A hoc errore vindicare, & eam alijs confutat argu-
mentis. Sed de hoc suo loco differemus. Eandem
conclusionem probat Valentia, punct. 5.

SECUNDA CONCL. Per dictam actionem non
fit in humanitate relatio vnionis, quæ sit accidens, ut
per eam humanitas vnatur Verbo. Probatur hæc
Conclusio primò; quia, si relatio vnionis inter
humanitatem & Verbum est ea, qua formaliter
hæc duo extrema vniantur adinuicem, ut affir-
mat Rada dicens, per actiuam vnitionem fieri
primò in humanitate vnionem formalem ad
Verbum, tanquam ad suppositum, in quo subsi-
stet, quam vnionem docet esse relationem de ge-
nere accidentis, sequitur vnionem humanitatis
ad Verbum esse factam secundum relationem.
Quod expressè negat quinta Synodus, Collat. 8. c.
4. Si verò relatio hæc vnionis non sit, qua forma-
liter quasi vinculo quodam humanitatis Verbo
copuletur; igitur prius ordine naturæ est esse
substantiale in compositione consistens, & subsi-
stere humanitatis in Verbo, id est personalitate
Verbi, quam sit illa relatio in humanitate. Pro-
batur illatio primò: quia relatio posterior est
suo fundamento: ostendimus autem dictum esse
substantiale, & vnitatem personalem in duabus
naturis esse fundamentum prædictæ relationis.
Secundò quoniam in quolibet indiuiduo substā-
tialia omnia præcedunt omnia accidentalia eius-
dem indiuidui: Quia esse simpliciter est prius
esse secundum quid. Tertiò quia si dicta relatio
non concurrat ut vinculum humanitatis cū Ver-
bo, ut ostendimus: nulla ratio est, cur in humani-
tate ponatur, antequam subsistat in Verbo; sed
fatis erit humanitatem diuinam substantientia termi-
nari, & ad vnitatem Verbi personalem eleuari,
ut constituatur substantiale compositum, quod
est Christus: vnio verò prout relatio est, conse-
quetur extrema substantiali vnitate copulata, ut
vbique docet S. D. & eius discipuli. Hanc conclu-
sionem probat Valentia, punct. 5. Secundò proba-
tur conclusio; quoniam ad hoc, ut anima in homi-
nis generatione, aut in resurrectione vnatur
corpori, nulla necessaria est relatio; ergò nec etiā
necessaria est, ut humana natura diuino suppo-
sito coniungatur. Consequenter patet ex Athanasio di-
cente; Sicut anima rationalis, & caro vnus est ho-
mo; ita Deus & homo vnus est Christus: Antecedens
verò probatur; quia sufficit causalitas materialis
ex parte corporis, & formalis ex parte animæ: hæc
namque ad vnā integram substantialem, & ab-
solutam vnionem pertinent, ad quam primò
sequitur substantiale compositum, quod est ho-
mo; deinde relatio inter extrema. Tertiò si ac-
tione vnendi fit in humanitate vnio formalis,
quæ sit relatio prædicamentalis, & quæ sit ter-
minus immediatus huius actionis; sequitur, v-
nionem humanitatis cum Verbo non esse sub-
stantialem, sed accidentalem, quod est hæresis
Nestoriana.

Resp. Rada, in vnitionibus non fieri denomi-
nationem à termino immediato, sed ab ijs, quæ
vniantur; quæ si accidentaliter vniantur, vnio ac-
tīuè & passiue sumpta accidentalis est: si vero v-
niantur substantialem, vnio ipsa siue actīuè siue
passiue accepta est substantialis; humanitas
autem vnitur Verbo secundum subiectum, id est
hypostasim, quæ est substantia, verum esse sub-
stantiale ipsi Verbo tribuendo, scilicet esse ho-
minis; quia ex vi vnionis Verbum verè est homo
& substantia & quid, non quale aut quantum
aut ad aliquid. Cum igitur vltimus vnitionis ter-
minus & primarius intentus, scilicet Christus, sit
substantia, hæc actio non est dicenda accidenta-
lis

sol. lis sed substantialis. *Sed hac responsio non diluit arg. & implicat contradictionem.* Nam si formalis vnio, qua cōiunguntur extrema, merum accidens est; igitur non vniuntur extrema, nisi ratione illius accidentis; ergo etiāsi extrema sint substantiæ, non erit eorum vnio substantialis, sed accidentalis: igitur contradictio est asserere formalem extremorum vnionem esse accidens, & ipsa extrema substantialiter vniri. Prima consequentia probatur; quia vnio formalis est ratio vniendi extrema. Secunda verò probatur; quia causalitas formalis non extenditur vltra suum genus; non enim albedo dat esse quātum aut substantiale, & similiter de alijs; ergo nec relatio vnionis, quæ accidens est de prædicamento relationis, facit substantialem, sed accidentalem tantum. Et confirmatur; quia sic faciliè posset hæresis Nestorij cum sententia Catholica cōciliari, dicendo Deum esse hominem, & hominē esse Deum per gratiam & concordiam voluntatum, &c. quæ sunt accidentia: sed tamen extremorum vnionem esse substantialem: quia substantia vnitur substantiæ. Et idem dici posset de veste in ordine ad vestitum. Vltima verò consequentia probatur: quia substantialis vnio ex sui ratione fit per extrema sibi inuicem immediatē, id est non medio accidente copulata; vt patet in materia & forma, quæ non media qualitate aut relatione, sed ipsi immediatē per suas causalitates vniuntur ad vnum substantiale compositum constituendum: relatio verò vnione substantiali iam facta confurgit. Et confirmatur argumentum, quia si extrema substantialiter vniuntur, & non propter vnionem, quæ est accidens; igitur est in eis alia ratio, qua substantialiter vniuntur: hæc verò nihil aliud est, quàm vnitas diuinæ substantiæ personalis humanæ nature communicata: ex hoc enim, quod humanæ nature communicatur substantia Verbi, vt scilicet persona Verbi subsistat in humana natura, fit vnio substantialis: & Deus est homo, & homo Deus: Hæc verò communicatio, nec vllam præsupponit relationem; nec est ipsa relatio vnionis, & est vnio substantialis, & dicit vnum ens in alio, scilicet personam in natura; & è contra; ad quod consequitur alia vnio, quæ est relatio.

” TERTIA CONCL. Per actionem vniendi & assumendi nullus fit modus substantialis absolutus, aut relatiuus, qui fit vnioni præuius, aut formalis vnio illius cum persona Verbi, sed per se ipsam formaliter immediatē persona Verbi vnitur humanitas, & è contra. Hæc est sententia D. Thom. & Caietan. vt patet ex locis supra notatis, & probata manet ex dictis.

Argumenta, & solutio. mi. CONTRA primam concl. produci possent argumenta, quæ assert & soluit D. S. & expositores infra. 10. vbi querit, an vnio duarum naturarum in Christo fit facta per gratiam.

CONTRA secundam concl. militant duo argumenta. Scoti, quæ refert & soluit Caiet. hic dub. 5. & multa argumenta, quæ assert & soluit Med. in quest. de termino assumptionis: dicunt enim Scotistæ, terminum assumptionis & vnitionis immediatum esse relationem. Contra eandem concl. arg. Rada Primò: per actionem vniendi fit aliquid in humanitate, & non fit entitas absoluta; ergo entitas relatiua huius relatio. Resp. falsum esse anteced. quo ad priorem partem, vt ostendimus.

Secundò. Illud propriè est terminus assumptionis, quod acquiritur per actionem; sed per actionem assumptionis; quantum est de natura talis actionis nihil acquiritur, nisi vnio nature

A assumptæ cum persona assumente, vt iam natura humana in se non subsistat, sed in persona assumente; ergo vnio humanitatis cum Verbo est terminus assumptionis. Respond. vnionem in proposito tripliciter sumi: primò vt dicit esse Verbi personale indiuisum humanæ nature communicatum; secundò vt dicit vnum esse substantiale in compositione consistens: tertio vt dicit relationem inter extrema vnita, scilicet inter humanitatem & Verbum. Ad argumentum igitur dico primò, falsam esse minorem in sensu Rada; quia per assumptionem acquiritur primò humanæ nature, vt terminus formalis assumptionis, esse personale Verbi, quo subsistit humana natura: Deinde acquiritur, id est producit, vt terminus totalis esse substantiale in compositione consistens, quod est Deum esse hominem; quibus duobus tribuitur nomen vnionis. Postremò ex eis, veluti fundamentis sequitur vnio, quæ est relatio, realis quidem ex parte humanitatis, rationis autem ex parte Verbi & humanitatis. Secundò dico in minori implicari contradictionem; quoniam hoc ipso, quod per assumptionem acquiritur vnio, qua natura humana subsistat in persona assumente, non acquiritur primò & immediatē relatio, sed esse substantiale ad quod sequitur relatio.

C CONTRA tertiam Concl. sunt argumenta Suar. & Vasq. quæ refert & soluit Aluarez in allegata disput. 13. quæ ferè omnia ex iactis supra fundamentis faciliè diluuntur; aduertendo specialiter contra Vasquezium naturam humanam, vt priorem sua personalitate postulare suapte natura à propria personalitate terminari; & idè non esse ex se indifferentem vt vniatur Verbo & non vniatur: ita vt ex sui natura & ab intrinseco vendicet sibi talem differentiam; nam quod ex sui natura determinatum est ad vnum, non est indifferens ad duo impossibilia: constat autem personalitatem diuinam esse impossibilem personalitati propriæ in humanitate: Cùm igitur humanitas ex sui natura determinetur ad propriam personalitatem, non erit indifferens ex se ad personam & non personam personalitatem diuinam. Et quia diuina virtute potest à terminatione propriæ personalitatis impediri, & diuina personalitate terminari: idè in ordine ad potentiam Dei supernaturalem est indifferens ad personam, & non personam diuinam personalitatem, ad quam idè habet potentiam obedientialem, quæ, vt reducat ad actum, nullam exigit in ipsa humanitate mutationem præter actualem terminationem, per quam fit diuina personalitate subsistens: hoc enim ipso quàm maxime mutatur humanitas, quod ad diuinam personam substantiam eleuatur: si namque nouæ qualitatibus aut modi substantialis acquisitione mutaretur humanitas, multò magis ac verius mutari diceretur acquisitione diuinæ personalitatis, quæ perfectionem ac dignitatem ei confert infinitam.

Contra eandem concl. argumentantur alij primò: subsistere Verbi, vt communicatum humanitati non est ipsum subsistere secundum se: hoc enim præsupponitur ad vnionem; sed est aliquid creatum in humanitate; sicut essentiam diuinam communicari intellectui Beati per modum speciei, non est ipsa essentia diuina secundum se, vt est increata; sed est aliquid de nouo causatum in intellectu Beati; ergo etiāsi esse personale Verbi, vt communicatur humanitati, fit terminus huius vnitionis, vt vult Caiet. terminus illius erit aliquid creatum. Respond. in termino vnionis formali duo considerari: alterum est ratio

Obi. cont. 3. concl. 2.

ratio formalis terminandi; & hoc est ipsum esse personale Verbi relatiuum & increatum: alterum est modus siue conditio, sine qua terminus vnionis formalis esse non potest, & hæc est communicatio seu applicatio eius vt termini, ad humanitatem. Et quia principale quod in termino consideratur est ratio formalis terminandi, ideo simpliciter & absolute loquendo de termino formali vnionis hypostaticæ, dicimus esse aliquid increatum: Igitur ad argumentum negatur illatio: nam licet subsistere Verbi, vt communicatum humanitati dicat aliquid creatum ratione communicationis, quæ est conditio termini: non est tamen aliquid creatum quoad ipsam formalem terminandi rationem, quæ præcipua est in ipso termino.

Ob. 2.

Secundo hæc vnio licet formaliter sit immanens; tamen virtualiter & terminatiue est actio transiens; sed terminus cuiuscunque actionis diuina virtualiter transeuntis est productus & creatus; ergo. Minor probatur: Quoniam vt probat S. D. in 1. p. q. 27. a. 5. duo tantum sunt termini improducti per factionem & creationem, scilicet Filius & Spiritus sanctus: quia procedunt ad intra per actiones purè immanentes intellectus & voluntatis: ergo omnis alia actio Dei habet terminum productum per factionem & creationem. *Resp.* falsam esse minorem. Nam, vt supra diximus, actiones vnitiuæ vt sic, non habent terminum productum, & præsertim loquendo de termino formali. Ad probationem negatur consequentia; nam ex illo antecedente sequitur tantum omnem terminum quacunque alia actione productum, esse creatum & factum, non autem omnem terminum alterius actionis ab immanente diuersæ esse aliquid creatum & factum; quoniam actionis vnitiuæ terminus formalis potest esse aliquid increatum, vt antè diximus.

Sol.

QUARTA CONTROVERSIA.

An terminus vnionis seu Incarnationis, vel assumptionis sit aliquid creatum vel increatum?

Sententia
Doctrina

VAs *Q. disp. 18. c. 5.* dicit tria: *primum* est vnionem vsurpatam pro vnitatem, quæ est terminus actionis vniedi, esse quid factum & creatum. *Secundum* est, falsum esse quod ait Caietanus; nimirum vnitatem duarum naturarum in Christo esse quid increatum. *Tertium* est; quocumque modo velimus explicare vnitatem & conuentum duarum naturarum in Christo, totum illud compositum, quod in tempore incipit esse & re vera producit, esse quid creatum; non quia quodlibet componens & ad constitutionem illius concurrens creatum sit; sed quia compositio aut ipsum compositum ex duabus sit factum, productum & creatum.

Caiet. in *a. præcedenti* docet vnionem pro relatione esse ens reale creatum; vt ibidem ait S. D. vnionem autem pro coniunctione seu vnitatem naturæ humanæ in persona diuina non esse aliquid creatum, sed creatorem. Quod vt verum defendunt Med. & alij recentiores discipuli D. Tho.

Suar. *disp. 7. sect. 5.* dicit tria. *Primum* terminum huius vnionis ex ea resultantem seu per eam productum esse quid factum in tempore per veram & realem actionem, & in hoc sensu esse quid creatum. *Secundum* est; si loquamur cum Caiet. non de termino adæquatè resultante ex vnione, sed de vnione duarum naturarum in subsistentia Verbi appellando subsistentiam vnitatem, quia

A in ea vniuntur duo extrema, hæc sine dubio in creata est. *Tertium* est vnitatem hanc non esse terminum productum per vnionem, sed esse terminum terminantem humanitatem, & improprie dici vnitatem eorum, quæ in ipsa vniuntur.

Astur. in *sua q. 7. de grat. Christi*, pag. 869. tria dicit *primum*: Si de termino totali sermo fiat nec creatum quid est nec increatum, si rem ipsam attendamus; quoniam includit Verbum & humanitatem, quorum alterum creator est & alterum creatura. *Secundum* si ad prædicationem attendamus; cum Christus sit Deus & ipsa Deitas, verè de illo dicitur quod est creator: in huiusmodi enim prædicationibus Christus accipitur quasi materialiter pro supposito, quod sine dubio increatum est. *Tertium*: si de termino formali & principali sermo fiat, absolute fateri oportet, quod huius vnionis terminus increatum quid est. Quem dicendi modum sequitur Aluar. *disp. 13. concl. 2. & 3.*

Huius *Controu.* definitio magna ex parte pendet ex ijs, quæ notauimus in 1. ad hunc art. *controu.* Vbi duplicem esse diximus actionis terminum: alterum totalem & adæquatam: alterum verò formalem; quorum terminorum differentias ibidem explicauimus, ostendimusque terminum Incarnationis, assumptionis & vnionis totalem esse substantiam compositam ex persona Verbi & humanitate, siue Deum aut Verbum esse hominem; terminum autem formalem diximus ex D. Th. esse personam, vel subsistentiam Verbi, vt connotat in obliquo humanitatem, cui se ipsam communicat.

Ad cuius euidenciam & præsentis contr. resolutionem, sciendum est *primo*, vtrumque terminum scilicet totalem & formalem à Theologis appellari vnionem seu coniunctionem & vnitatem. Et terminum quidem adæquatam his nominibus significari patet ex ijs, quæ diximus in *alleg. Contr.* Terminum autem formalem eisdem vocibus appellari docet in *a. præc.* Caiet. quem alij sequuntur Thomistæ recentiores. Sed quia Suar. dictis nominibus formalem terminum, scilicet Verbi subsistentiam non nisi improprie significari contendit; necesse est, dictorum nominum ac præsertim vnitatis ambiguitatem aperire, & quæ sit eorum formalis ac propria significatio declarare.

Considerandum igitur secundo est, vnionem siue coniunctionem naturæ humanæ in persona diuina consistere in vnitatem, quæ est inter naturam humanam & personam filij Dei; vt hic aduertit Caiet. Sed obseruandum est vnitatem hanc humanæ naturæ & personæ Verbi dupliciter sumi posse: vno modo pro rebus vnis quatenus vnæ sunt, id est prout significant naturam humanam & personam Verbi, quatenus in ipsa Verbi personalitate sunt vnità; & hoc modo nomen *vnitatis* significat terminum adæquatam assumptionis & vnionis, qui est substantia composita ex persona Verbi & humanitate; siue Christus Dominus, cuius propria & intima ratio est esse substantiale in compositione consistens: in eadem etiam significatione sumi possunt voces *vnionis & coniunctionis*: *Alio modo* sumitur hæc vnitas pro esse personali filij Dei cum respectu ad humanam naturam, & ad ipsam Verbi personam, quæ in eo esse sunt in diuisione: ita vt hoc nomen vnitas personalitatis Verbi & humanæ naturæ non includat veluti partes suæ significationis hæc tria, sc. Verbū, humanam naturam, & personalitatem in qua vniuntur; sed solā significet personalitatem connotando respectum ad humanitatem & ad Verbum, quæ habent indi-

Relatio.
Nominibus
vnionis, seu
coniunctionis,
et vnitatis
quatenus
doque tota-
le, et quæ
doque for-
malem as-
sumptionis
terminum
diuersa ra-
tione signifi-
cari.

diuisionem in eadem personalitate. Tribus enim modis considerari potest diuini verbi personalitas seu substantia. *Primo* absolute & sic est vnitas Verbi personalis absolute sumpta. *Secundo* cum respectu ad naturam humanam; prout scilicet terminat eius assumptionem & vnitionem, & sic est vnitas, non tatum personæ Verbi, sed etiam humanæ naturæ; & hoc modo terminus est formalis assumptionis & vnitionis, & non includit in sui significato naturam humanam, sed eam connotat vt extrinsecam. *Tertio* modo considerari potest, vt humanæ naturæ communicata & faciens, cum ea compositionem; atque adeo vt persona composita; & hoc modo naturam etiam humanam extrinsecè claudit, & est terminus totalis assumptionis, vt ante diximus. Considerandum est enim diuini Verbi substantiam prius modo nostro intelligendi exercere rationem termini formalis assumptionis, quam habeat rationem substantiæ compositæ; idè namque substantia Verbi incarnati composita est; quia terminus fuit assumptionis & vnitionis. Ex quo patet Suarez. & Vasq. non omnes modos seu rationes substantiæ Verbi & vnitatis eius considerasse, cum secundam omiserint, cuius consideratio facile soluit propositæ controuersie nodum.

Tertio notandum est, dupliciter aliquid dici creatum: *Vno modo*, quia secundum se totum & omnes sui partes, vel secundum omnia ad eius constitutionem concurrentia est ex nihilo productum, sicut omnia ad naturalem huius vniuersi integritatem pertinentia: *Alio modo*, quia totum ipsum per actionem alicuius agentis saltem primi, factum est; licet non omnes eius partes, aut omnia ad eius constitutionem concurrentia sint producta, sicut hoc totum, quod est anima beata vel angelus beatus, est aliquid creatum: licet non omnia ad eius constitutionem concurrentia sint producta, nam ad constituendam animam beatam, vel angelum beatum necessaria est diuina essentia, quæ vt forma intelligibilis vnitur intellectui animæ vel angeli: hæc autem non est producta; sed est creatrix omnium. Ex his præmissis deduco sequentes conclusiones.

PRIMA CONCL. *Terminus assumptionis vel vnitionis formalis est aliquid increatum.* Probatur primo. Terminus formalis assumptionis est persona vel substantia Verbi, vt habens seu connotans respectum rationis ad humanitatem assumptam, id est quæ actu assumitur; sed persona siue substantia Verbi est aliquid increatum; ergo. *Secundo* terminus assumptionis formalis est vnio, id est coniunctio naturæ humanæ in persona diuina consistens in vnitate, quæ est inter naturam humanam & personam Filij Dei: sed hæc vnitas est esse substantiale diuinum, quod est substantia Verbi, in qua non distinguuntur sed indiuisæ sunt ambæ naturæ; ergo est aliquid increatum. *Prima* propositio est euidens etiam apud Caietanum & alios. *Secunda* verò probatur; quia vnum & vnitas non addit super ens naturam aliquam, & vnumquodque per illud idem est vnum, per quod est ens: at humana Christi natura per esse substantiale, quod est esse personale Verbi, coniungitur diuinæ naturæ & ipsi verbo, quod est aliquid increatum, & in eo subsistit; ergo illud esse vnum, siue vnitas esse in quo diuina & humana natura Christi sunt indiuisæ, est aliquid increatum. Maior patet inductiue in omni vnitate, tam accidentali, quam substantiali. Minor est de fide. *Sed ait Suarez.* secundum sententiam Caietani dicentis,

A Christi humanitatem existere per solam existentiam increatam, includi in ratione entis entitatè essentiæ & existentia, & vnum vtramque entitatem includere, & hoc satis esse, vt si altera earum entitatum sit creata, vnitas ex eis resultans creata sit. *Sed ait Suarez.* in ianuisiens enim multiplex est, & analogicè dicitur de essentia & existentia & personalitate, sicut etiam de substantia & accidente, & de materia & forma, & de toto & partibus, & consequenter etiam vnum de his omnibus analogicè prædicatur. Cum igitur esse personale, quod est ipsa substantia Verbi, sit formalis terminus assumptionis & vnitionis, si vnum & vnitas nihil addit super ens quocunque modo sumptum, sequitur vt vnitas illius esse, quod est terminus formalis assumptionis, in quo indiuisæ sunt ambæ naturæ, sit vnitas diuinæ personalitatis, quæ non est vnitas resultans sed ab æterno præexistens, & in tempore humanitati communicata. Et quemadmodum ens quauis analogicè, non tamen improprie dicitur de prædictis omnibus modis; atque idè etiam de substantia; quatenus terminat assumptionem humanitatis; ita & vnitas de prædictis omnibus vnitatibus analogicè, & tamen proprie prædicatur; ac proinde etiam de vnitate substantiæ Verbi, prout terminat assumptionem humanitatis. *Secundo* probatur concl. Vnitas personalis Verbi ex hoc, quod humanitati communicatur in tempore, non amittit esse increatum, quod illi conuenit secundum se; ita vt de increata fiat creata; ergo eadem vnitas prout est terminus assumptionis & vnitionis est aliquid increatum. Antecedens probatur à simili in anima rationali; cuius esse & vnitas nullam recipit variationem ex hoc, quod terminat actum generationis & corpori corruptibili communicatur; & si præexistisset ab æterno immutata etiam corpori iungeretur.

SECUNDA CONCL. *Terminus assumptionis vel vnitionis totalis non potest in eo sensu dici creatus, vt secundum se totum, & omnia ad eius constitutionem concurrentia sit ex nihilo factus; quod antiquiores ex primerent dicentes, terminum assumptionis totalem non esse creatum siue productum secundum se totum sine categorematicè.* Probatur hæc conclusio; quia ad terminum assumptionis totalem constituendum concurrunt etiam persona Verbi, quæ non est creata, sed creatrix.

TERTIA CONCL. *Idem terminus totalis assumptionis rectè dici potest creatus, id est productus in altero sensu; quia scilicet diuina virtute factum est, vt Verbum increatum, & humanitas creata simul vniuntur, & vnum substantiale compositum, quod est Christus constituunt, quod est apud antiquiores dicere terminum hunc totalem secundum se totum sine categorematicè fuisse productum.* Probatur hæc conclusio; quia compositum hoc, quod est Christus Deus & homo, cœpit in tempore. Quod significat Ioannes 1. cap. cum ait: *Verbum caro factum est.* Et idem in Symbolo confitetur Ecclesia dicens: *Qui conceptus est de Spiritu sancto, natus ex Maria Virgine, & homo factus est.* Et Actorum 2. *Certissime sciat ergo omnis domus Israel; quia & Dominum eum, & Christum fecit Deus hunc Iesum, quem vos crucifixistis.* & Hierem. 31. *Creauit Dominus nouum super terram; & fœmina circumdabit virum.*

QUARTA CONCL. *Proprie & absolute loquendo dici non potest terminum assumptionis totalem esse creatum aut increatum.* In hac conclusione conueniunt Asturicensis & Aluarez. Probatur; quia creatum proprie & absolute illud tantum

Resolutio.

tum est, quod secundum se totum, & omnia ad eius constitutionem concurrentia productum est ex nihilo: at non omnia ad terminum Incarnationis totalem constituendum concurrentia sunt ex nihilo producta; ergo. Maior patet ex communi Theologorum consensu & usu: Minor verò probatur: quia verbum, quod est primum in constitutione termini totalis assumptionis est quid increatum: Ex quo sequitur, quod sumendo creatum strictè & propriè, & increatum prout opponitur, creato hoc modo sumpto, non potest verè dici omne ens esse creatum vel increatum; quia compositum hoc substantiale, quod est Christus, non est quid creatum neque increatum in eo sensu; & similiter hoc totum, quod est anima beata, ut ostendimus.

ULTIMA CONCL. Si questio non sit de re, sed de modo loquendi; siue de propositionis veritate & proprietate, dicendum est, Christum siue Christi personam non esse creatam sed increatam. Probatur; quia subiectum harum propositionum non supponit pro natura humana, neque pro composito ex humanitate & persona Verbi: sed tantum pro persona Verbi, quæ est increata. Sed de hoc inf. q. 16. dicemus vberius.

CONTRA primam concl. est argument. quod facit & soluit Caiet. in a. præc. Et alia quatuor argumenta, quæ producit & soluit Med. super eodem art. dub. seu quest. 1. Contra eandem concl. argumentatur Vasq. Primo: Licet vinculum vnitatis, in quo dicitur facta vnio, sit increatum, cum sit personalitas Verbi; tamen vnitas ipsa non est Verbi personalitas, sed sicut vnus Christus constat duabus naturis; ita etiam vnitas est duarum naturarum conuentus; ergo. Resp. falsum esse antecedens; nam, ut supra diximus, vnitas analogice dicitur; & sicut esse personale, seu personalitas Verbi est personalitas duarum naturarum; ita est earundem vnitas; quia vnitas nihil addit super ens.

Secundo, cum quærimus. Vtrum vnio duarum naturarum in Christo sit quid creatum an non? non quærimus an de Christo posito ex parte subiecti verè enuncietur ratio creati; scienum non supponit pro composito ex duabus naturis; sed tantum pro persona Verbi: sed quærimus; vtrum illud compositum quod vnum dicitur secundum se, & non tantum per communicationem idiomaticam sit quid creatum an increatum? igitur quocumque modo velimus explicare hanc vnitatem & conuentum duarum naturarum in Christo, dicendum est, totum hoc compositum, quod in tempore incipit esse & re vera producit, esse quid creatum &c.

Resp. Falsum esse antecedens, quo ad secundam illam partem: videlicet *Sed quærimus* &c. Cum enim quæsitum illud vtrum vnio duarum naturarum in Christo sit quid creatum analogam habeat significationem, quo ad illam vocem vnio distinguendum est ut quæsitio benè satisfiat. Potest enim quæri de vnione id est vnitate quæ terminus est formalis, & de vnitate quæ terminus est totalis, & de vnitate quæ est relatio ex prædictis vnitatibus ut fundamentis resultans. Et hoc tertio quidem modo est aliquid creatum, ut ait S. D. in artic. præceden. primo verò modo est aliquid increatum, ut ostendimus. Secundo verò modo, si propriè sumatur creatum, non est aliquid creatum aut increatum, sed aliquid habet creatum, & aliquid increatum: sumendo verò creatum pro producto, vnitas secundo modo sumpta est aliquid creatum quoad eius esse totale, licet non quoad omnia ad eius constitutionem concurrentia.

CONTRA alias conclus. non sunt argumenta, quæ sint alicuius momenti.

QVINTA CONTROVERSA.

Quod sit fundamentum vnionis, quæ est relatio inter humanitatem & Verbum, vel diuinitatem?

SCO TVS in 3. dist. 1. q. 1. a. 3. cuius sententiam sequitur & tuetur Rada in sua 3. part. Controu. 3. art. 4. Docet nullam entitatem absolutam causari in humanitate per actionem vnionis, quæ sit proximum fundamentum vnionis, quæ relatio est.

Vasq. disp. 18. c. 4. ex eo, quod dixerat in cap. 3. nimirum modum aliquem substantialem relationum esse constituendum in humana natura, quo Verbo formaliter vniretur, deducit huic modo substantiali frustra nouum aliquod fundamentum ab eo distinctum assignari: nullam autem aliam relationem præter illam substantialem videtur agnoscere Vasq. in humana natura respectu Verbi.

Suar. disp. 8. sect. 2. §. dicendum, ait proximum fundamentum dictæ relationis esse modum absolutum substantialis coniunctionis humanitatis ad Verbum.

Caiet. in a. 7. docet, vnionis, quæ relatio est inter humanam & diuinam naturam, causam & fundamentum esse vnitatem personalem vtriusque naturæ: in hoc autem articulo in solutione quinti dubij, ait relationem vnionis fundari super hoc ente substantiali absoluto; quod est Deum esse hominem. Priorem modum dicendi Caietani sequitur Medina in quest. sua 2. ad hunc art. Valentia puncto 5. & Aluarez disput. 13. duo tamen addit Medina. Primum est, duas alias opiniones esse probabiles: vna est affirmans fundamentum dictæ relationis esse humanitatem, non absolute sed ut est assumpta & coniuncta Verbo diuino & suscipit esse diuinum; quam sententiam sequitur & acriter defendit contra Caietanum & alios quidem iunior Thomista vir doctissimus: Altera est Victoria dicentis, primo naturam diuinam & humanam esse vnitas in Christo; quia habent vnum esse: Et ideo vnitatem hanc non esse relationem sed absolutam. Secundo humanitatem dici vnitam Verbo Dei; quia fuit assumpta ad esse Verbi Dei; & assumptionem hanc passiuam esse fundamentum relationis creatæ, quæ vocatur vnio. Secundum quod addit Medina est, duplex esse fundamentum relationis: alterum est ratio fundandi: alterum est fundamentum principale: exempli gratia, in paternitate ratio fundandi est generatio actiua: fundamentum verò principale est potentia generatiua: & in re proposita similiter (inquit) ratio fundandi relationem vnionis est assumptio passiuam humanitatis ad Verbum diuinum: sed fundamentum principale est vnitas personalis Verbi diuini. Tertium est relationem hanc vnionis non distinguere à fundamentum.

Ex ijs quæ diximus in duabus proximis Resolution. trou. colligitur huius etiam controuersie definitio. Et quia Thomistarum opiniones ex Medina relate multum videntur à Caietani sententia differentes. Et Caietanus ipse in hoc, & in præcedenti articulo videtur varia docuisse; cum tamen iudicio meo in nullo dissideant opiniones prædictæ; & idem vtroque senserit Caietanus; ideo consensum eorum pro viribus nitentur ostendere.

Ad eu-

non esse di
uerso, & a
liorum opi
niones faci
le posse con
ciliari.

Ad cuius euidentiā Reolendum est id, A
quod diximus in precedenti controuersia, in secundo
notabili, videlicet subsistentiam diuini Verbi
personalem tripliciter sumi posse. Primo abso
lutē. Secundo cum respectu ad naturam huma
nam, vt scilicet terminat eius assumptionem
& vnitionem. Tertiū prout est humanæ naturæ
communicata, & facit cum ea compositionem;
ac proinde vt est persona composita. Primo mo
do est vnitas Verbi secundum se: secundo mo
do est vnitas Verbi & duarum in eo naturarum,
non tamen includēs humanam naturam; sed eam
connotans ratione ordinis, quem habet ad ipsam
vt terminus ad terminatum. Tertiū modo cum
rationem habeat termini totalis, naturam etiam
includit humanam, vt pertinentem ad rationem
intrinsicam personæ compositæ, quæ Christus
est. Cum igitur ait Caietanus in a. precedenti vni
tatem vtriusque naturæ esse fundamentum re
lationis, quæ est vnio, sumit vnitatem prout i
dem est, quod subsistentia filij Dei tertio mo
do sumpta; & ita significat substantiam composi
tam siue esse substantiale in compositione consi
stens, quod est Deum esse hominem: hoc autem
esse substantiale docet Caietanus in hoc a. propriū
esse fundamentum dictæ relationis; & quia rela
tio hæc ex parte tantum humanitatis est realis, &
illi per realem aduenit mutationem, qua de non
vnita fit vnita Verbo Dei; idcō sententia illa,
quæ dicit fundamentum dictæ relationis esse
humanitatem, non absolutē sumptam, sed vt est
assumpta & coniuncta Verbo, eadem est cum
sententia Caietani, in hoc ab ea solum differens,
quod vnitatem hanc personalem & consequenter
etiam fundamentum relationis exprimit ex par
te humanæ naturæ, cui tantum inest relatio rea
lis. Victoria verō dicens passiuam assumptionem
esse dictæ relationis fundamentum, manifestē lo
quitur de fundamento sumpto pro ratione funda
dandi, quæ transiit; non autem de fundamento
cum ipsa relatione permanente. Et secundum hæc
intelligenda sunt, quæ de hac q. scribit Medina de
mente Caietani; alioquin reiicienda sunt vt fal
sa.

Conciliatur
sententia.

Exclusiones,
deductæ,
probata.

PRIMA CONCL. Vnioni, prout est relatio, neces
sario debet assignari proprium aliquid fundamentum.
Probatur primō; quia S. D. hic ad secundum ait, e
ius esse a subiecto dependere &c. & in articulo se
quenti ait, omnem relationem quæ incipit esse ex
tempore, ex aliqua mutatione causari, quæ mu
tatio est actio & passio: constat autem ex
quinto Metaphysic. relationis causam idem es
se, quod eius fundamentum. Eandem doctri
nam clarius explicatam habet S. D. in 3. dist. 2. q. 2.
a. 2. q. 2. Et dist. 5. q. 1. a. 1. Vbi ait relationē vnionis
fundari super actionem & passionem, quæ est v
nitio; quod idem affirmat in tertio ad Anibaldum
eadem dist. 5. quæst. vnica. Secundo probatur con
clusio ex Aristot. 5. Metaphysic. in cap. de ad aliquid.
Vbi propria singulis relatiuorum modis assi
gnat fundamenta. Et confirmatur: quoniam
hæc relatio supponit actionem & passionem rea
lem, qua humanitas vnitur verbo; igitur negan
dum non est hanc esse dictæ relationis funda
mentum. Secundo confirmatur; quia relatio
creationis in creatura proprium habet funda
mentum, vt ostendimus in 1. p. qu. 45. art. 3. con
trou. 2.

SECUNDA CONCL. Fundamentum dictæ rela
tionis non est aliquis modus substantialis factus in hu
manitate. Probatur: quoniam in humanitate
nullus est talis modus, vt ostendimus supra; er
gō &c.

Naz. in D. Tho. 3. partem

TERTIA CONCL. Fundamentum proximum „
vnionis, prout est relatio inter humanam naturam & „
Verbum aut diuinam naturam, quod manet cum ipsa „
relatione, est vnitas personalis vtriusque naturæ, siue „
esse absolutum in compositione consistens, quod est „
Deum esse hominem. Huius Conclusionis sensus
patet ex dictis. Et probatur: quia fundamentum
huius relationis non est modus aliquis substan
tialis absolutus aut relatiuus existens in humani
tate: hunc enim modum esse fictitium ostendi
mus in 2. Controu. ad hunc artic. neque est persona
Verbi secundum se; alioquin ab æterno fuisset
vnita; neque vt connotat humanam naturam,
vt extrinsecum terminum; quia sic relatio rea
lis de genere accidentis esset in persona Verbi
tanquam in subiecto, quod est absurdum. Pro
batur illatio; quia relatio est in suo fundamen
to tanquam in immediato receptiuo, ergō si
fundamentum huius relationis est persona Ver
bi, id erit quatenus persona Verbi vna est in
duabus naturis subsistens; ac proinde quatenus
est persona composita includens vtramque
naturam. Quod nos asserimus cum Caieta
no.

QUARTA CONCL. Fundamentum eiusdem „
relationis, vt ratio fundandi est assumptio, siue vnio „
passiua humanitatis cum Verbo. Hæc doctrina pro
batur; quia omnis relatio realis de nouo adue
niens causatur ex aliqua reali mutatione vnus
extremi; at relatio vnionis inter humanam natu
ram & Verbum seu diuinam Verbi naturam est
relatio realis tertij modi apud Aristotelem 5.
Metaph. tex. 15. ergō nascitur & causatur ex aliqua
mutatione reali vnus ex dictis extremis; sed
non ex mutatione Verbi aut eius naturæ diuinæ
ergo ex mutatione humanæ naturæ, quæ hoc i
plo mutatur, quod assumitur & vnitur personæ
Verbi; ita vt eius personalitate subsistat: igitur
assumptio & vnio passiua est fundamentum
vt ratio seu causa fundandi dictam relatio
nem.

CONTRA tertiam conclusionem produci „
possent argumenta, quibus recentiores probare „
Solent.

D nituntur per assumptionem & vnitionem causa
ri in humana natura modum aliquem substantia
lem absolutum vel relatiuum, quorum solu
tiones indicauimus in secunda Controu. Contra
eamdem conclus. sunt argument. quæ producit
& soluit Medina in art. precedenti: ex quibus pri
mum tantum afferemus; quia non placet eius so
lutio. Sic igitur arguit: Vnio materiæ & formæ
quæ relatio est, non fundatur in altera parte tan
tum, sed in vtraque vt est alteri coniuncta; ergō
vnio humanitatis ad verbum non fundatur in
vnitate personali Verbi tantum, sed etiam in na
tura humana vt est coniuncta Verbo. Cui argumē
tū respondet, dici posse subsistentiam substantia
lem esse fundamentum relationis, quæ est vnio
inter materiam & formam. hoc autem non vide
tur posse sustineri in bona Metaphysic. Quoniam
id non est fundamentum relationis manens cum
ipsa relatione; quo remoto nihilominus manet i
psa relatio; sed remota substantiali subsistentia
totius compositi, qua subsistunt etiam eius par
tes, scilicet materia & forma, adhuc manet illa
relatio; ergō. Maior est per se nota. Minor pro
batur; quoniam in humanitate Christi, mate
ria & forma sunt cum mutua relatione, cum ta
men ibi non sit propria & naturalis subsisten
tia, nec vlla relatio, quæ est inter animam &
corpus, fundetur in subsistentia Verbi, vt patet:
Deinde in substantia composita ex materia &
forma prius natura est vnio substantialis mate
riæ

Obi. cont. 3.
concl.

Q

riæ

ria & forme, quàm totius compositi subsistentia; A
ergò in vnione substantiali, non aut in subsisten-
tia fundatur vnio, prout est relatio. Et con-
firmatur; quia secundum probabilem opinio-
nem potest quodlibet compositum substantia-
le diuina potentia conseruari sine vlla subsisten-
tia, sed in eo casu remanet relatio vnionis inter
materiam & formam; implicat enim esse con-
iuncta substantialiter materiam & formam ad
compositi constitutionem, & non referri partes
illas essentielles vt vnitas. Secundò confirma-
tur; quia licet nulla virtute possit esse composi-
tum absque subsistentia, potest tamen à partibus
essentialibus vnitis per intellectum abstrahi
subsistentia: certum est autem partes substantia-
liter vnitas præcisa subsistentia sufficientem ha-
bere causam, vt referantur ad inuicem relatio-
ne reali, quæ dicitur vnio; igitur huius relationis
fundamentum nulla ratione potest esse subsi-
stentia; fundamentum igitur relationis materiæ
ad formam vt ratio fundandi, est eius causalitas
in fieri, quæ idem est quod eius vnio in fieri; fun-
damentum autem eiusdem relationis manens
cum ipsa relatione est materiæ causalitas in fa-
cto esse, quæ idem est quod vnio in facto esse: &
similiter dicendum est de fundamento relatio-
nis formæ ad materiam; nec similis omnino ratio
est de relatione vnionis inter vtramque Christi
naturam, aut inter naturam humanam & perso-
nam Verbi; quoniam hæc non est vtrunque realis;
& ideo qua parte vel ratione realis est, nullum
habet in simplici persona Verbi vel eius natura
fundamentum, & per hoc satisficit illi primo argu-
mento Medinæ, falsa est enim illius consequen-
tia. Reliquorum autem argumentorum solutio-
nes, apud eundem expositorem in sensu Cai. su-
perius explicato sunt intelligendæ.

Suar. 1. obi.
Suar. 3. conc.

Contra eandem conchatur. Suar. Primò: Sub-
sistentia Verbi est terminus relationis vnionis,
quæ est inter vtranque naturam; ergò non est ei-
us fundamentum. Resp. cum Caiet. in a. præceden-
ti, falsum esse antecedens, quod tamen non probat
Suarez. Secundò dico hoc argumento probari
subsistentiam Verbi præcisè sumptam non esse
fundamentum dictæ relationis, quod etiam nos
docemus.

Obiectio 2.

Secundò relatio non est res omnino distincta
à suo fundamento, & per illud afficit subiectum
suum; at hæc relatio inhæret humanitati; ergò
fundamentum eius est aliquid creatum in huma-
nitate & non subsistentia Verbi. Respond. pri-
mò, nullam esse consequentiam. Primò quia per
assumptionem nihil reale creatum additur hu-
manitati, quo formaliter vniatur Verbo. Secun-
dò quia relatio hæc, qua parte realis est, recipitur
in humanitate medio illo esse substantiali;
quod est Deum esse hominem; quod huius rela-
tionis est fundamentum; non est autem medi-
um recipiendi relationem aliquam realem in
persona vel natura diuina; quoniam hæc non re-
cipit mutationem, nec ordinatur ad creaturam;
& ideo relatio ex parte Verbi & naturæ diuinæ
ad humanitatem, vt vnitam est rationis tantum
iuxta regulam Aristotel. in 5. Metaphysic. in cap. de
ad aliquid, quam explicauimus cum D. Thom. in
1. p. qu. 13. art. 7. Deinde negatur antecedens; quia
relatio omnis distinguitur realiter à fundamen-
to, vt probat Caiet. de mente D. Thom. 1. p. q. 28.
a. 2.

Obiectio 3.

Tertiò posita in rerum natura humanitate sub-
sistentia diuina habet eandem vnitatem, quam
modo; & tamen si aliud non addatur relatio
non resultabit; ergò. Respond. primò, posi-

Sol.

ta in rerum natura humanitate à Verbo separa-
ta non posse resultare relationem vnionis; at
posita humanitate & per Verbi subsistentiam
terminata absque hoc, quod aliquid creatum ad-
datur humanitati, relatio vnionis emergit. Se-
cundò dico fundamentum diuinæ relationis non
esse vnitatem diuinæ subsistentiæ secundum se,
sed quatenus vna est subsistentia vtriusque natu-
ræ; atque adeo vt est subsistentia composita. Sed
instat Suar. Quia quoddam illa subsistentia sit vna v-
triusque naturæ; nihil reale addit in ipsa subsi-
stentia, sed in humanitate addit modum existen-
di in illa; sed fundamentum debet esse aliquid in
re ipsa additum; ergò hoc ex parte humanitatis
debet assignari, & non ex parte subsistentiæ
Verbi. Respond. falsum esse antecedens in bono
sensu; quamuis enim ex assumptione humanita-
tis nulla perfectio fuerit addita diuinæ personæ;
ipsa tamen diuina persona, quæ simplex erat,
facta fuit ineffabiliter composita ex duabus na-
turis, & ex ipsa diuina persona & humanitate; &
ita personæ diuinæ addita fuit humanitas, non
vt perficiens diuinam personam secundum se,
sed vt cum ea componens & faciens formaliter
Deum esse hominem; & hoc, vt diximus, est re-
lationis iam dictæ fundamentum. Sed replicat

Suar. primò: Quamquam enim inquit posito
illo totali termino resultet relatio; tamen confu-
sè valde totum illud, scilicet Deum esse homi-
nem assignatur pro fundamento: ergò Deum
esse hominem non est fundamentum: Antece-
dens probatur; quia in illo includitur subie-
ctum, fundamentum & terminus relationis, quæ
tamen distincta esse distincteque assignari de-
bent; ergò. Secundò subiectum illius relationis
est sola humanitas; fundamentum autem habet
esse in eodem subiecto; quia secundum realem
entitatem sunt vnum relatio & fundamentum.
Respond. falsum esse antecedens; ad cuius
probationem negatur consequentia; quia totum
illud compositum, prout à suis componentibus
distinguitur, est fundamentum dictæ relatio-
nis. Ad secundum respondetur, fundamentum de-
bere esse in eodem, in quo est relatio; non tamen
necesse est, vt in eo sit tanquam in subiecto; sed
satis est, si subiectum, relatio & fundamentum
relationis vnitatem habeant subsistentiæ, vel sit
ipsi subiecto substantialiter copulatum; sicut in
proposito Deum esse hominem eandem habet
vnitatem personalem cum humanitate, & est illi
substantialiter coniunctum, eo modo quo totum
substantiale suis partibus aut constitutiuus sub-
stantialiter copulatur.

SEXTA CONTROVERSA.

Quis sit assumptionis terminus à quo?

SEX SVNT Doctorum opiniones de termino
assumptionis à quo. Prima est Ioan. Radæ
in sua 3. p. controu. 3. dubit. 2. Vbi mentem expli-
cans Scoti ait, terminum Incarnationis à quo ef-
se negationem vnionis, quam supra dixerat esse
relationem prædicamentalem.

Secunda sententia in altero ferè extremo posi-
ta est Caietani super hoc a. prop. fin. com. dicentis ex
mente D. Th. naturam humanam esse terminum
assumptionis à quo.

Tertia sententia, quam refert & sequitur Med.
est quorundam Theologorum dicentium, per-
sonaliter propriam, quæ debita est humanita-
ti secundum conditionem humanæ naturæ, &
quæ re vera inest si nō præueniretur à persona
lita-

litate diuina, esse terminum assumptionis à quo. A Eandem sequuntur quidam iuniores Thomiste. Hanc opinionem affirmat Medina parum esse differentem à sententia Cai. cuius (inquit) sensus est, quod humanitas ex sua natura tendens ad propriam personalitatem tracta est ad personalitatem diuinam: & in hoc sensu dicit Cai. eam esse terminum à quo.

Quarta sententia est Suarezij disputat. 8. sect. 2. §. secundo ex dictis. Vbi primò negat humanitatem esse terminum assumptionis à quo: Deinde tres alios assignat terminos, vnum positium & duos negatiuos: positium terminus est substantia creata propria quam humanitas habere deberet nisi viretur: Qui tamen (inquit Suarez) non tam propriè assignatur; quia non dicitur propriè quis tendere vel mutari ab vno termino positio in alium, nisi quia re ipsa prius est sub termino à quo positio; prior verò terminus negatiuus est carentia substantiæ Verbi seu vnionis hypostaticæ seu huiusmodi inexistendi in ipso Verbo, & hic (inquit) est terminus proximus & magis formalis; posterior terminus negatiuus quasi totalis est hoc totum, scilicet Verbum non esse hominem, nec oportet vt terminus negatiuus in re ipsa & duratione præcedat; sed ordine naturæ; quia scilicet esset nisi per actionem hanc contrarius terminus fieret.

Quinta sententia est ea, quam tertio loco refert Vasq. disp. 19. c. 3. quæ dicit actionem incarnationis posse tribus modis considerari. Primò, quatenus per illam humanitas vnitur Verbo; & hac ratione terminum à quo esse negationem vnionis in natura humana; quia ex non vnita fit vnita. Secundo considerari posse actionem hanc, quatenus per illam substantia diuina communicatur humanitati, & hoc modo terminum à quo esse negationem substantiæ diuinæ in natura humana; siquidem ex non substantiæ fit substantiæ in persona diuina. Tertiò potest eadem actio considerari, quatenus per eam humanitas quodammodo communicatur Verbo & Deus fit homo, & hac ratione terminum à quo esse Deum non esse hominem, siquidem ex non homine fit homo.

Vltima sententia est Vasq. in allegato c. Vbi tria dicit. Primum est non posse varios illos terminos à quo, quos quinta opinio defendit, in hac actione designari. Secundum est terminum à quo huius actionis propriè loquendo esse non hominem. Tertium est actionem hanc significari posse varijs nominibus denotantibus varios respectus per modum diuersarum actionum; sicque illis assignari varios terminos à quo; non quia verè sint termini à quo actionis, sed quia cum eadem actio instar variarum actionum significetur, mirum non est, si varios etiam terminos à quo postulare videatur. Cum igitur hæc actio significatur, vt Incarnatio & humanatio (quibus nominibus ait veram illius exprimi rationem) habet vt terminum ad quem humanitatem, vt terminum verò à quo non esse hominis in Verbo diuino. Cum verò hæc actio denotatur nomine assumptionis, postulare videtur vt terminum à quo propriam personalitatem humanitatis; non quam antea habuit; sed quam haberet, vt terminum autem ad quem personam diuinam ad quam assumitur. Denique cum hæc actio significatur nomine vnionis, terminus à quo videtur esse negatio vnionis & vnitatis in facto esse; quia tam persona diuina quam humanitas ex non vnita fit vnita: terminus verò ad quem est vnitas in

facto esse vnus personæ in duabus & ex duabus naturis.

Huius Controuersia resolutio ex quibusdam communibus Philosophiæ principijs est eruenda.

Notandum est igitur primò duplicem esse motus & mutationis terminum à quo: alterum positium, & alterum negatiuum; cuius rationem assignat S. D. in 2. dist. 37. q. 4. a. 3. in c. Et quolib. 9. a. 9. dicens, quandoque terminum motus esse mediatum principio motus, vel secundum medium quantitatis dimensiuæ, sicut in motu locali corporum, & in motu augmenti & diminutionis; vel secundum medium quantitatis virtualis, cuius diuisio attenditur secundum intensiorem & remissionem alicuius forme, sicut in alteratione qualitatum sensibilibus: & in hoc motu terminus à quo est aliquid positium, & motum hunc tempus per seipsum mensurat. Quandoque verò (inquit) terminus ad quem non est mediatum termino à quo; & tunc necesse est alterum terminorum esse priuatiuum; sicut patet in illuminatione, in qua terminus à quo est priuatio lucis: Et in generatione Bouis, cuius terminus à quo est non esse Bouis, seu priuatio forme Bouis, è contra verò in corruptione terminus à quo est forma & esse; terminus autem ad quem est priuatio & non esse; Et his etiam mutationibus annexum est tempus; quia materia non simul est sub forma & priuatione; nec aer est simul sub luce & tenebris; non tamen ita, vt transitus de vno extremo ad aliud fiat in tempore; sed alterum extremorum scilicet primum quod in mutatione abijctur, est motui & alterationi coniunctum; sicut in generatione & corruptione vel motu locali Solis; in illuminatione enim & in termino illius motus est etiam terminus mutationis, & pro tanto (inquit S. D.) mutatio illa dicitur esse subito vel in instanti; quia in ultimo instanti temporis, quod mensurabat motum precedentem, acquiritur illa forma vel priuatio, cuius nihil prius inerat, & in illo instanti dicitur generatum esse non autem propriè generari; quia omne quod generatur generabatur, & generabitur, vt in sexto Physic. probatur: Vnde omnes tales mutationes instantaneæ sunt termini cuiusdam motus. Hæcibi S. D. ferè ad Verbum. Vbi aduerte, D. Th. mutationi cuius terminus ad quem est immediatus, non tribuere duos terminos positios, sed alterum positium, & alterum priuatiuum; quia termini motus aut mutationis principia sunt rei, quæ motu vel mutatione producitur: secundum Arist. autem in 1. Physic. non sunt, nisi duo principia contraria, scilicet forma & priuatio. Tertium autem scilicet materia, subiectum est vtriusque; successiuè; igitur etiam in motu, cuius terminus ad quem est mediatum, & post vnum contrarium inducit aliud, vnum contrarium non est principium generationis, nisi ratione priuationis alterius contrarij, quam habet annexam; sicut cum aqua frigida fit calida, tunc frigiditas principij non est generationis calidi; nisi ratione priuationis caliditatis, quæ priuatio frigiditatis connectitur, vt eius effectus: Itaque sola priuatio principium est necessarium ex parte termini à quo; forma verò ex parte eiusdem termini necessaria non est, sed merè per accidens se habet in ratione principij, & termini à quo.

Secundo sciendum est, in omni mutatione propriè dicta necesse esse, vt sit aliquid idem commune vtrique mutationis termino, vt ait S. D. de pot. quest. 3. art. 2. cuius rationem affert: quia si termini mutationis oppositi in nullo eodem conuenirent, non posset vocari transitus ex vno in alterum; quia nomine transitus & mutationis

Resolutio.
Cur in al-
qua muta-
tione termi-
nu à quo sit
positiuum in
aliqua verò
negatiuum.

In omni mu-
tatione pro-
priè dicta
est vnum
commune
subiectum.

designatur aliquid idem aliter se habere nunc & prius.

Dupliciter
est aliquid
naturae prius
positiue &
negatiue.

Tertio obseruandum est, dupliciter aliquid esse prius natura, scilicet *positiue & negatiue*: Illud est prius natura *positiue*, quod in eodem alterum precedit ordine naturae, sicut in homine prius est esse animal rationale quam esse risibile; licet in eodem instanti temporis vtrumque simul incipiat: Illud verò dicitur prius ordine naturae *negatiue*, quod licet actu prius non insit, tamen secundum ordinem naturae prius inest, nisi ab aegre aliquid illi incopossibile causante praue-rietur & impediretur; sicut si mundus fuisset ab aeterno productus, diceretur esse factus ex nihilo, tunc enim ipsum nihil prius esset natura mundo productum; non tamen prius natura *positiue* sed *negatiue*; quia non esse seu esse nihil non conuenit mundo in primo vel in secundo modo dicendi per se, sed in tertio; quia scilicet mundus remoto omni extrinseco producente non habet esse; sicut etiam aer & coelestia corpora, si fuissent ab aeterno illuminata, dicerentur ex non lucidis facta lucida, & prius natura lucis priuationem habuisse quam lucem, non quod actu fuerint quandoque non lucida; sed quia sibi derelicta essent non lucida. Vide si placet, quae diximus in 1. p. q. 46. a. 2. *Controu. vnica*, §. *Quarto ad memoriam*, & quae scribit Ferrar. in 3. q. ad 8. *Physic.* & Rada in *alleg. Cont. & in 2. 2. partis*. Ex his tribus principijs sic breuiter explicatis sequuntur septem conclusiones.

Conclusiones
deductae,
& probatae.

PRIMA CONCL. *Assumptio humanitatis ad unitatem Verbi personalem non est proprie & stricte mutatio.* Probatur haec conclusio; Quoniam ubi proprie id est verè mutatio est, vel ipsa tempore mensuratur, vel terminus eius à quo est motui vel mutationi coniunctus; sed neutrum horum inuenitur in assumptione humanitatis ad unitatem Verbi personalem; ergo. Maior probatur; quia in omni mutatione terminus motus ad què, vel est mediatus vel est immediatus termino à quo. Si primum ipsa mutatio tempore mensuratur. Si secundum terminus à quo motum vel alterationem habet annexam, quae tempore mensuratur. Minor patet; quia in eodem instanti temporis, in quo producta fuit humanitas, in eo fuit assumpta. Conclusionem hanc alijs medijs ex doctrina Scoti probat Rada in *alleg. Controu. 3.* Quamuis autem haec assumptio non sit mutatio proprie dicta, largè tamen & improprie nuncupatur mutatio; quoniam ex sui natura non habet vt diuini verbi substantia terminetur, & vtrumque terminum habet, scilicet ad quem, vt patet ex 1. *Controu.* & à quo, vt sequentibus conclusionibus ostendetur.

SECUNDA CONCL. *Terminus à quo assumptio- nis non est negatio vnionis, prout vnio est relatio prae- dament alis.* Haec est contra Scotum & Radam. Et probatur; quia terminus à quo negatiue oppo- nitur priuatione termino ad quem; sed terminus assumptionis ad quem non est relatio, vt ostendimus; ergo terminus à quo non est negatio vnionis.

TERTIA CONCL. *Assumptionis terminus à quo non est personalitas propria & naturalis humanitatis, quam habuisset nisi fuisset à Verbi personalitate prae- uentia.* Probatur haec conclusio; quia personalitas propria, cum dicat aliquid positium non potest esse nisi terminus positius; at quod actu non est, non potest esse actu terminus; ergo personalitas humanitatis propria quae nunquam fuit, sed fuisset si praue-nta non esset, non potest nisi valde improprie dici terminus à quo in

assumptione. Secundò terminus à quo non tantum debet esse incopossibilis, sed etiam contrarius termino ad quem; at propria personalitas quae esset in natura humana, non est contraria personalitati diuinæ; ergo non est terminus à quo in assumptione. Maior est Aristot. in primo *Physic.* Minor probatur; quia propria personalitas quae inesse debuerat humanæ naturæ, est participatio quædam diuinæ personalitatis; ergo non est illi contraria. Et confirmatur; quia si aqua nullam haberet actu sensibilem qualitatem, & induceretur in eam caliditas, principium generationis aquae calidae vt terminus à quo non esset frigiditas, quae naturaliter inest aquae suae naturae dimisse, sed esset priuatio caliditatis, quam actu haberet aqua.

QUARTA CONCL. *Humanitas Christi praecise sumpta non est terminus à quo in hac assumptione.* Probatur; quia terminus à quo est cōtrarius termino ad quem, & cum eo non manet, & multò minus est eius subiectum. Haec autem non conueniunt humanitati; sed eorum opposita, vt patet; ergo: dici tamen potest terminus à quo materialiter, quatenus ab ea tanquam ab vno extremo inchoat assumptio, quae terminatur ad aliud extremum, quod est Verbum. Et in hoc sensu intelligendus est Caiet. & S. Th.

QUINTA CONCL. *Proprie & absolute loquendo terminus huius assumptionis non est homo.* Haec est, contra Valsq. Dixi *proprie & absolute*; quoniam vt in 1. *Controu.* declarauimus, humanitas dici potest secundum quid terminus formalis assumptionis; & consequenter homo erit secundum quid terminus adaequatus; ac proinde non homo erit secundum quid terminus à quo, sed quia simpliciter loquendo, terminus assumptionis formalis est substantia Verbi; totalis autem est. Deum esse hominem, vt ibidem ostendimus; ideo alius statim explicandus est assumptionis terminus à quo.

SEXTA CONCL. *Terminus à quo huius assumptionis, vt assumptio est, non est hac negatio, quae est, Deum seu Verbum non esse hominem.* Probatur; quia terminus à quo assumptionis formaliter sumptus est in eo extremo, à quo inchoat assumptio & quod dicitur assumi: at dicta negatio non est in eo extremo à quo inchoat assumptio, & quod dicitur assumi; hoc enim est humanitas in qua simpliciter loquendo non est hac negatio; quia idem est subiectum negationis & oppositae affirmationis: constat autem humanitatem absolute loquendo non esse subiectum, siue id cui inest & conuenit totum hoc compositum, quod est Deus homo, vel Deum esse hominem: id enim cui inest & conuenit hoc esse substantiale in compositione consistens, est aliquid completum subsistens; hoc autem non est humanitas sed persona Verbi, vt ostendimus: Dixi autem simpliciter loquendo in humanitate non esse dictam negationem; quia quodammodo & quasi secundum quid inest humanitati prius natura, quam assumatur à Verbo, sicut etiam post assumptionem inest ei quodammodo hoc, quod est Deum seu Verbum esse hominem; quia scilicet humanitati substantialiter inest persona verbi ex qua cum ipsa humanitate resultat compositum hoc, quod est Deum esse hominem. Sicut in materia hominis generandi est priuatio, non tantum animae rationalis, sed etiam totius compositi, quod est homo, & post generationem in eadem materia est non tantum anima rationalis vt eius forma; sed etiam totum compositum aliquo modo, scilicet vt in primo fundamento gene-

generationis totius compositi. Nam licet anima rationalis non educatur de potentia materiæ, eius tamen vnio prout est materiæ causalitas, in potentia materiæ continetur. Propriè verò & absolute loquendo persona Verbi subiectum est dictæ negationis ab æterno: post assumptionem autem humanitatis oppositam habuit affirmationem: quia totum hoc esse substantiale in compositione consistens, quod est Deum esse hominem, vnitum est Verbo Dei, & potest etiam ab eo separari, si ab eius substantia separatur humanitas, quod explicat & probat optimè Caietanus in hoc a. in solut. 5. dubij respondens ad argumenta Scoti. Et quia diuina persona, cui conuenit ab æterno dicta negatio, non est ea, quæ assumitur aut à qua inchoat assumptio, sed est terminus assumptionis formalis, ad quem sequitur terminus totalis iam dictus, scilicet Deum esse hominem, non rectè dicitur terminus assumptionis à quo, sed propriè & formaliter loquendo dici debet terminus Incarnationis seu humanationis à quo. Nam vt explicauimus in prima Controuersia, terminus formalis Incarnationis & humanationis est humanitas in filio Dei, per quam filius Dei fit homo, qui prius non erat; igitur terminus negatiue oppositus est carentia humanitatis in filio Dei, ad quam sequitur alia negatio, scil. filium Dei non esse hominem alteri affirmationi opposita, scilicet Deum esse hominem.

SEPTIMA CONCL. Terminus assumptionis à quo correspondens termino eiusdem assumptionis formalis est negatio seu carentia personalitatis filij Dei in humana natura, quæ negatio dici potest, priuatio annexa potentia obedientiali ab actu separata, quam habet humanitas qualibet ad diuinam personalitatem. Probat hanc conclusio. Terminus mutationis debent esse contrarij ad modum priuationis & habitus. Cum ergo diuina substantia sit huius assumptionis terminus ad quem ad modum habitus & forme; consequens necessariò est, vt eiusdem assumptionis terminus à quo sit priuatio diuinæ substantiæ.

CONTRA secundam conclus. sunt argumenta supra notata in 2. Controu. contra 2. eius conclusionem.

CONTRA tertiam conclusionem sunt duo argumenta, quæ refert & insoluta dimittit Medin. Primum argument. est: Assumptio est ab alio ad se sumptio, in qua diffinitione illa dictio ab designat terminum à quo, sicut illa dictio ad designat terminum ad quem: sed natura humana à sua personalitate, quæ debebat illi inesse, tracta est ad personalitatem diuinam, & ab illa præuenta; ergo illa personalitas est terminus à quo huius admirabilis tractionis. Resp. falsam esse min. quia nihil à sumente vel trahente sumitur, & trahitur ab vno in alterum, nisi vtrumque sit actu: personalitas autem propria humanitatis Christi nunquam fuit in actu.

Secundum: Terminus à quo & terminus ad quem in omni mutatione sunt oppositi, & in assumptione sunt oppositi contrariè & posituè; sed illa personalitas propria, quæ debebat inesse, est opposita personalitati diuinæ; ergo illa est terminus à quo huius admirabilis assumptionis. Resp. primò, falsam esse maiorem quo ad eam partem, quæ ait, terminos assumptionis esse oppositos posituè: Secundò dico, falsam esse minorem: propria namque personalitas humanitatis de sui ratione est participatio diuinæ personalitatis; ac proinde non est opposita. Tertio dico non sufficere extremorum oppositionem, vt vnus habeat

rationem termini à quo, & alius termini ad quem, nisi actu sint existentia; mutatio enim in actu exercito requirit extrema, quæ actum extremorum exercent: hunc autem exercere nequeunt, si non existant. Sed hanc responsionem sic replicat Medin. Si Deus produceret pisces super aridam, possent aliquo modo dici assumpti ex aquis ad superficiem terræ, non quòd aliquando fuerint sub aquis: sed qm hic est locus naturæ suæ debitus. Et eadem forma locutionis dicunt plures Theologi Beatiss. Virginem fuisse redemptam, & liberatam à peccato originali; non quidem quòd habuerit peccatum originale, sed quòd fuit præuenta, ne haberet illud; ergo. Resp. nullam

esse consequentiam; quia prima locutio manifestè est impropria: secunda verò, quamuis admitti possit vt propria; nihil tamen infert; quia redemptio fieri potest actu non solum à peccato contracto, sed etiam à naturaliter & debite contrahendo; sicut in bello redimi pecunia possunt non solum actu captiui; sed etiam qui proximè sunt ab hostibus nullo resistente capiendi. Nam in materia beneficij malum remouentis, reputantur æqualia mala id quod actu præsens est & quod omnino futurum est, nisi fuerit impeditum: & idè beneficia redemptoris illud remouentis & impediens sunt æqualia, & æquè propriè videntur esse redemptiones; quia etiam debitum contrahendi peccatum originale nonnulla captiuitas est. Immo quibusdam maius videtur beneficium & redemptio culpam impediendo præuenire, quam post incursum ab ea liberare.

CONTRA quartam conclus. præter dictum Obi. cont. 4. Caiet. sunt etiam verba S. Th. quibus tertiam explicat differentiam inter assumptionem & vnionem: ait enim assumptionem determinare terminum à quo & ad quem, & non dici naturam diuinam assumptam ab humana, sed è conuerso; quia humana natura adiuncta est ad personalitatem diuinam; vt scilicet persona diuina in humana natura subsistat. Vbi clarè significat S. D. humanam naturam esse terminum assumptionis à quo: diuinam autem naturam ratione personalitatis esse terminum ad quem. Resp. D. Thom. & cum eo Caiet. loqui de termino à quo materialiter sumpto, quatenus scilicet assumptio inchoat ab humanitate trahens ipsam ad diuinum Verbi substantiam. Secundo respondetur, D. Th. loqui de natura humana: quatenus non solum humana, sed etiam diuina Verbi caret personalitate: in cuius personalitatis negatione consistit formaliter ratio termini à quo.

CONTRA quintam conclus. argumen. Vsq. Obi. 1. cont. 5. quia per hanc actionem fit Deus homo, non tamen homo fit Deus; ergo Deus comparatur vt subiectum, cui aduenit forma; ergo terminus à quo huius actionis est non homo, hoc est negatio hominis in supposito diuino. Antecedens patet. Prima confeq. probatur; quia Deus est suppositum, cui aduenit natura. Secunda verò consequentia probatur; quia terminus à quo è regione opponitur termino ad quem huius actionis; at terminus huius actionis est homo, aut humanitas in Verbo, cui opponitur non esse hominis aut humanitatis in Verbo; ergo. Respond. nullam esse consequentiam primam præcisè sumptam; quia Deus siue persona Verbi prius ad humanitatem diuinam personalitate carentem comparatur, vt terminus eius formalis, quam vt subiectum siue suppositum sustentans illam, & hoc ipso fit Deus & Verbum homo, quod sua personalitate terminat humanam naturam. Nam hoc

Argumenta
& solutio-
nes.
Obi. 1. cont.
3. cœl.

Sol.

Ob. 2.

ipso, quod illam terminat, fit illius suppositum, ita ut dicatur habens humanam naturam, & in illa subsistens, ac proinde homo. Verum tamen est, humanam naturam esse terminum formalem secundum quid huius actionis; non tamen ut est assumptio, sed ut est Incarnatio & humanatio, ut diximus in 1. contr. ad hunc a.

Obi. 2.

Secundo S. Tho. ait, naturam humanam significari, ut in termino assumptionis; sed hoc non potest intelligi de termino à quo. Probatur secunda propositio, quia cum ait S. Th. assumptionem determinare terminum à quo & ad quem; quia assumptio est ab alio ad se sumptio per illud ab alio significauit terminum à quo; at assumptio non dicitur ab humanitate ad diuinam personam, sed potius dicitur assumptio ipsius humanitatis; ergo S. D. aperte sentire videtur terminum à quo non esse ipsam humanitatem. Respond. falsam esse secundam propositionem, ut ostendunt expressè verba illa, quæ statim addit D. Tho. videlicet ad hypost. as. diuinam per hoc, quod dicitur homo: Constatautem Verbum quod humanam assumpsit & sibi vniuit naturam, non esse aut dici hominem, nisi in ultimo termino assumptionis. Et quoniam ex ipsa littera D. Thom. & ex communi expositorum intelligentia, & ex ijs quæ supra diximus in 2. dubit. ad hunc a. perspicue constat falsam & textui contrariam esse Vasq. interpretationem superuacaneum esset hic verba profundere.

Obi. cont. 6. concl.

CONTRA sextam conclusionem sic construi posset argumentum. Terminus assumptionis ad quem est Deum esse hominem, ut ait Caiet. in fine Commentarij presentis articuli; ergo terminus à quo eiusdem assumptionis est Deum non esse hominem: probatur illatio; quia terminus à quo debet esse oppositus termino ad quem, ut ante diximus. Resp. hoc argumento probari, terminum à quo illius actionis, quæ est assumptio secundum rem esse hoc quod dico, Deum non esse hominem; sicut etiam eiusdem actionis secundum rem terminus ad quem est Deum esse hominem; non tamen hi sunt assumptionis termini, quatenus assumptio est formaliter, ut etiam Caietanus aduertit, & ita intelligenda sunt, quæ diximus de termino assumptionis ad quem in 1. contr.

Obi. 1. cont. p. concl.

CONTRA septimam conclus. argumen. Vasq. Primò: assumptio diffinitur à D. Tho. quasi sit ab alio ad se sumptio; at illud ab alio non videtur negationem sed statum positium oppositum denotare; qui aliud non est, quam propria personalitas; ergo. Resp. dictionem seu particulam illam ab alio denotare positium cum negatione, scilicet naturam ipsam humanam cum negatione personalitatis diuinæ: sic enim habet rationem termini à quo materialis simul & formalis: atque ita dicitur Verbum sumere humanam naturam ab alio ad se, id est ab vno extremo assumptionis & vnionis ad se, tanquam ad aliud extremum eiusdem assumptionis & vnionis; quia scilicet humanitas carens diuina personalitate separata est à diuina persona, & ita est vnum extremum actionis assumptiuæ & vnitiuæ concipiendo simul id, quod est materiale scilicet naturam, & id quod est formale scilicet negationem; si verò seorsum vtrunque concipiatur, tunc magis congrue dicitur humana natura esse in vno extremo scilicet in termino, siue sub termino à quo, quod est negatio diuinæ personalitatis, & ab eo sumi & trahi ad aliud extremum, quod est diuina personalitas. Cum igitur ait S. Thom. Verbum sumere humanitatem ab alio ad se, dictio illa

ab alio significat alium terminum formalem assumptionis, qui est negatio diuinæ personalitatis.

Obiectia.

Secundo: Quia sicut non præcessit humanitas tempore sub propria persona; sic etiam non præcessit tempore sub negatione personæ diuinæ; & sicut humanitati per se considerata conuenit negatio personalitatis diuinæ, sic etiam conuenit propria personalitas; ergo sicut sufficit ut dicamus per particulam ex naturam humanam ex negatione personæ diuinæ assumi ad statum illius, sufficit ut dicamus ex propria personalitate, quam haberet assumi ad diuinam: & sicut absolute non liceret dicere à propria persona assumi ad diuinam; ita etiam neque absolute dicendum est ex negatione personæ diuinæ assumi ad diuinam personam, ne vno & altero modo videamur significare aliquo tempore præcessisse humanitatem non vnitam. Resp. primò nullam esse consequentiam; quia propria personalitas nunquam fuit actu in humana natura; negatio vero diuinæ personalitatis conuenit actu humanitati prius natura, id est instanti naturæ à quo, licet non in quo, antequam diuina personalitate terminetur: humanitas enim quasi materia est, & diuina personalitas quasi forma & generatio humanitatis actio quædam præuia assumptioni, quæ est actio Dei omnino supernaturalis; sicut lignorum & lapidum constitutio & præparatio præuia est ædificationi domus. Vbi verò diuersæ sunt actiones, quarum vna est alteri præuia, necesse est inter eas esse ordinem saltem naturæ, & ad minus secundum instans à quo, & consequenter etiam necesse est eundem ordinem esse inter effectus seu terminos earum actionum; igitur inter generationem humanitatis Christi & actionem assumendi, ac proinde etiam inter humanitatem & assumptionem, ut in termino erit ordo naturæ, saltem secundum instans naturæ à quo; ita ut humanitas cum priuatione diuinæ personalitatis sit prior natura positiuè, quam eiusdem naturæ terminatio, quæ sit diuina personalitate in termino assumptionis. Et ex his elucet, longè diuersam esse rationem creationis, quæ fit ex nihilo, & assumptionis humanitatis à filio Dei, quæ assumptio fit ex negatione diuinæ personalitatis in humana natura, ut termino à quo; nam creationi nulla præsupponitur actio nec vllus effectus: in assumptione verò humanæ naturæ præsupponitur actio naturæ generatiuæ & eius effectus, qui est humana natura: & ideo in creatione terminus à quo non potest esse prior natura positiuè termino ad quem, sed negatiuè tantum: in assumptione verò actio generatiua humanitatis prior est natura positiuè actione assumptiuæ, & humanitas cum negatione personalitatis diuinæ prior est assumptione, ut in termino.

E

ARTICVLVS IX.

Vtrum vnio duarum naturarum in Christo sit maxima vnionum.

Ad nonum sic proceditur. Videtur, quod vnio duarum naturarum in Christo non sit maxima vnionum. Vnum enim deficit in ratione vnitis ab eo, quod est vnum: eo quod vnium dicitur per participationem, vnum autem per essentiam. Sed in rebus creatis aliquid dicitur simpliciter esse vnum: sicut præcipue patet de vnitate ipsa, quæ est principium numeri. Ergo huiusmodi vnio, de qua loquimur, non importat maximam vnionem.

Pra-